

NEVELÉSI PROGRAM

„Az iskola dolga, hogy:

- ❖ *megtaníttassa velünk, hogyan kell tanulni,*
- ❖ *felkeltse a tudás iránti étvágunkat,*
- ❖ *megtanítson bennünket a jól végzett munka örömére és az alkotás izgalmára,*
- ❖ *megtanítson szeretni, amit csinálunk, és*
- ❖ *segítsen megtalálni azt, amit szeretünk csinálni.”*

Szent-Györgyi Albert

1014 Budapest, Tárnok u. 9-11.

OM 034792

2010. december

(Módosított: 2007. december)

TARTALOMJEGYZÉK

I.	A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI.....	4
1.	Prológus – iskolánkról.....	4
2.	Tanulói eszménykép.....	6
3.	Pedagógiai alapelvek.....	8
II.	PEDAGÓGIAI CÉLOK ÉS FELADATOK.....	10
1.	Általános nevelési cél: értékközvetítés.....	10
2.	Komplex képességfejlesztés és személyiségformálás	12
3.	Képzési szakaszok, a nem szakrendszerű képzés tanulószobás rendszere	14
4.	Közösségi feladatok és az iskolai hagyományörzés.....	16
III.	A PEDAGÓGIAI MUNKA ESZKÖZEI ÉS MÓDSZEREI.....	19
1.	Elvárt tanári szerepkör, – inkluzív szemléletű multikulturális nevelés	19
2.	Pedagógiai módszerek	20
3.	Az együttműködő csoportos tanulás elvei.....	22
4.	A komplex képességfejlesztés kooperatív módszere.....	24
IV.	TANULÓK FELZÁRKÓZTATÁSA ÉS A TEHETSÉG GONDOZÁSA....	26
1.	Beilleszkedési, tanulási nehézségek enyhítése.....	26
2.	Tanulmányi felzárkóztatás komplex képességfejlesztő programmal	28
3.	Tehetséggondozás	29
V.	GYERMEKVÉDELMI ÉS SZOCIÁLIS FELADATOK.....	31
1.	A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok, szociális hátrányok enyhítése	31
3.	Szülők , tanulók és pedagógusok együttműködési formái.....	32
VI.	AZ EGÉSZSÉG- ÉS A KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM	34
1.	Az egészségnevelés célja és feladatai	34
2.	Iskolai egészségnevelés megvalósítása.....	35
3.	Az iskolai környezeti nevelés célja és feladatai.....	37
4.	Környezeti nevelési program megvalósítása.....	37
VII.	TANTERVI ALAPELVEK, TANTÁRGYAK ÉS ÓRATERV	39
1.	A helyi tanterv alapelvei.....	39
2.	Kötelező és választható tantárgyak.....	41
3.	Az iskola óraterve.....	42
VIII.	A TANULÓI KÖVETELMÉNYEK, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS....	43
1.	A tanulók felvételi és továbbhaladási követelményei.....	43
2.	Tanulók számonkérése, értékelési módok, érdemjegyek és osztályzatok.....	44
3.	Az évfolyamok tantárgyai, a tananyag feldolgozás tanórai aspektusa.....	46
4.	A tanulói magatartás minősítése.....	47
5.	A tanulói szorgalom minősítése	48
6.	A felkészüléshez előírt házi feladatok meghatározása.....	49
IX.	A TANULÓK DICSÉRETE ÉS FEGYELMEZÉSE.....	50

1. A tanulók dicsérete és jutalmazása.....	50
2. Fegyelmező intézkedések és büntetések	51
X. A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSE.....	52
1. „Hungarofit” teszt mérései	52
2. A tanulók minősítése a feladatokban elért összes pontszám alapján.....	53
XI. TANESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK.....	54
1. A taneszközök és tankönyvek kiválasztásának elvei.....	54
XII. A PROGRAM MÓDOSÍTÁSA,ÉRVÉNYESSÉGE,NYILVÁNOSSÁGA.....	56
1. A pedagógiai program érvényességi ideje, értékelése, felülvizsgálata.....	56
2. A pedagógiai program módosítása és nyilvánossága.....	56
XII. A PEDAGÓGIAI PROGRAM ELFOGADÁSA ÉS JÓVÁHAGYÁSA .HIBA!	
A KÖNYVJELZŐ NEM LÉTEZIK.	
1. MELLÉKLET: Tanulók fizikai erő felmérésének értékelései.....	58
2. MELLÉKLET: Taneszközök tagozatonként, tantárgyanként.....	62

I. A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI

1. Prológus – iskolánkról

A Budavári Általános Iskola épülete műemléki környezetben 1968.-ban épült. A Budai Vár szépsége és történelmi múltja, a múzeumok, az Országos Széchényi Könyvtár szintre kimeríthetetlen háttérrel biztosít az ismeretszerzésnek. Az itt tanuló gyerekeket a vizuális kultúra olyan értékei veszik körül, amit a Várnak a világörökség részét alkotó műemléképületei, köztéri szobrai és maga az a látvány, amely Budapest legszebb panorámáját nyújtja. Az iskola udvarát *Melocco Miklós* Mátyás szobra díszíti. Az ebédlőben Berki Viola mozaikképe minden nap élményt nyújt gyermekeinknek.

Iskolánk *fenntartója* a Budavári Önkormányzat. Intézményünkben nyolc évfolyamos általános iskolai képzés folyik. Alapfeladatunk a beiskolázási körzetünkbe tartozó tanköteles gyermekek általános műveltségének magalapozása.

Oktató és nevelő munkánk célja, hogy iskolánk a lehetőségek tárháza legyen, ahol minden gyermek megtalálja saját érdeklődésének, képességeinek megfelelő tevékenységet. Munkánk folyamán a hagyományápolás és az új értékek teremtése együttesen érvényesül. Így válhat harmonikussá tanulóink egyéni és közösségi élete a polgári társadalomban.

Beiskolázási körzetünkben élő családok szociális, kulturális helyzete eltér egymástól, ezért kiemelt feladatunknak tartjuk a hátránnyal induló tanulók felzárkóztatását, ugyanakkor fontos a tehetséges, jó képességű gyermekek fejlesztése. A társadalom, a pedagógusok és a szülők célja azonos: gyermekeinkből művelt, jól képzett, az életben boldogulni tudó embereket nevelni. Az iskolánkban munkálkodó pedagógusok közös célja: tudást és emberséget adni a jövő nemzedékének.

Minden nevelés kiinduló feltétele a tanítványok megbecsülése: *a gyerekek a jövő reményei*. A gyermekek különbözőek, mert másfélék adottságaik, a családjuk odafigyelése és nevelő hatása, környezetük kulturális hatásai és szociális helyzetük. Ezért minden fiataalt más módon lehet megközelíteni, különböző hatások keltik fel érdeklődésüket. Az eredményes nevelés elengedhetetlen *feltétele* a lélekgondozás, a személyre szóló *figyelem*, a tanári szenzitivitás a diák belső változásaira. Az **adekvát nevelés személyre szól**, csak azok a pedagógusok képesek maradandó ráhatást elérni, – azaz eredményes a nevelésük – akik maguk is rendelkeznek reális önismerettel és kifejlesztették empatikus készségüket. *A pedagógus* megalapozott embersége, érzelmi kiegyensúlyozottsága, erkölcsi tartása és széleskörű szakmai felkészültsége a gyermekismeret előfeltétele. A nevelési cél elérése érdekében olyan módszert kell alkalmazni, amely az adott *gyermek egyéniségének* a legjobban megfelel.

A jóság és következetesség pedagógiai elve elméleti igazság és erkölcsi erény. A konzekvens **példaadás**, az önzetlen segítőkészség, a motiváló kommunikációs kultúra a legfontosabb nevelési alapvonások, amiktől távol áll az elfogultság, a rosszindulat.

A nevelői jóság és lelkerő összefér a *fegyellemmel*: a jóindulat átüt az elmarasztaláson.

Az **erkölcsi nevelés** a tanulókkal felismerteti és elsajátíttatja a követendő *magatartási normákat*, megköveteli mások tiszteletben tartását, a tapintatot, az alkalmazkodási és segítőkészséget. Külön hangsúlyt szükséges fektetni a családi életre, a felelős családi szerepek pozitívumaira. Napjainkban már a *környezettudatos magatartás* is az erkölcsi nevelés része, hiszen a jövőért való felelős gondolkodás, a *környezet védelme* elengedhetetlen a fenntartható fejlődés és a következő nemzedékek biztonsága szempontjából.

Az **érzelmi és akarat nevelés** során a tanulóknak meg kell ismerniük a *pozitív gondolkodásmódot*, és mindenek előtt reális önismerettel és önértékeléssel kell előkészíteni a környezet helyes leképezését és a megfelelő döntési képességet. El kell sajátítani a társak megbecsülését, és a felnőttek tiszteletét kifejező viselkedést, és azt a szemléletet, hogy a mások iránt tanúsított tolerancia jobban szolgálja a maguk harmóniáját is, mint az ellenségeskedés. Korunkban elkerülhetetlen a megfelelő stressz-kezelés, ami alapfeltétele a testi-lelki egészségnek. Az **esztétikai nevelés** kitűnően gazdagítja a diákok *érzelmi világát*, a művészeti képzés fejleszti és tudatosítja az ösztönös érzékenységet, igényességet, a szépérzékét, a szűkebb és tágabb környezet (iskola, otthon, természet, település) megbecsülését. Az esztétikai értékeket elsősorban a műalkotások közvetítik, élmények formájában.

Az **értelmi nevelésben** fejleszteni kell a *tájékozódás, az önálló ismeretszerzés* módjait (könyvek, rádió, TV, Internet, sajtó), és hatékony tanulási módszereket kell alkalmazni! Új feladat az információáradatban *a lényeg kiemelése*, a szabatos kifejezőképesség és a kreatív gondolkodásmód elsajátítása. Az **egészséges életmódra** nevelés fejleszti a diákok igényét a tiszta környezet, a testápolás, az egészséges életfeltételek iránt. Az egészséges táplálkozás mellett nagyon fontos a rendszeres mozgás, ezért sportolási lehetőségekkel, szabadtéri csapatjátékokkal, túrákkal színesítjük a diákok mindennapi testmozgását. A *testi nevelés* tudatos személyiségformáló tevékenység, melynek célja a szervezet megóvása, gondozása, a mozgáskészség fejlesztése, a káros, függő viszonyt eredményező hatások (AIDS, drogok, dohányzás, alkoholizmus) kerülése.

Az iskolát növendékeink **második otthonának** tekintjük. Ezért a tanulók személyiségét tiszteletben tartva:

- ♦ bevonjuk őket saját iskolai életük megszervezésébe,
- ♦ az egyéni képességeiket az oktatás során figyelembe vesszük,
- ♦ előre megismertetjük az elvárható nevelési és tantervi követelményeket,
- ♦ jóindulatú segítséggel támogatjuk a tanulmányi munkát, és a gyermeki életmód adta egyéb problémákat,
- ♦ szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakítására törekszünk.

A Budavári Általános Iskola folyamatosan részt kíván venni lakókörnyezetünk életében. Ennek érdekében:

- elsősorban tanulóink szüleivel, a családokkal rendszeres *kapcsolatot* tartunk,

- igyekszünk lehetőséget teremteni arra, hogy *iskolánk életéről*, tevékenységéről, eredményeiről minél többet megismerhessen környezetünk,
- ápoljuk és bővítjük az *együttműködési lehetőséget* a kerület többi oktatási intézményével (óvodák, általános és középiskolák), a művelődési intézetekkel,
- a hagyományokhoz híven, *tanulóink közreműködésével* képviseltetni szeretnénk magunkat a különféle kerületi rendezvényeken.

Iskolánk nevelőtestülete a napi pedagógiai tevékenységet, a nevelő–oktató munkát **alapelvek** szerint végzi. Iskolánkban a tanulók eredményes fejlesztése és a korszerű *ismeretek átadása* a legfontosabb pedagógiai cél. Nevelőink erkölcsileg, szellemileg és testileg egyaránt egészséges fiatalokat kívánnak nevelni a ránk bízott gyermekekből. A következő **célok** tervszerű megvalósítása adja a nevelés és oktatás vezérfonalát:

- ♦ a tanulók alapkészségeinek, *személyiségének sokoldalú fejlesztése*,
- ♦ korszerű – az emberre, társadalomra, művészetekre, természetre, technikára vonatkozó, – a gyakorlati életben hasznosítható *alpműveltségi ismeretek* nyújtása,
- ♦ nyitott világkép és *világzemplélet formálása*, az életkorhoz igazodó tájékozódó képesség fejlesztése a szűkebb és tágabb környezetben,
- ♦ a mindennapi élethez szükséges *képességek, gyakorlati készségek kialakítása*,
- ♦ az egyéni *tanulás hatékony módszereinek* elsajátítása,
- ♦ a szorgalom, a tudás és a *munka megbecsülése*,
- ♦ a humánus és *helyes magatartás* elsajátítása, embertársaink másságának tolerálása,
- ♦ az egyén és a közösségek tisztelete, *más kultúrák* hagyományainak *elfogadása*,
- ♦ az emberek közötti érintkezés és a *kommunikáció* elfogadott normáinak és helyes formáinak kialakítására,
- ♦ *nemzeti kultúránk* eseményeinek, kiemelkedő személyiségeinek és hagyományainak megismerése, *megbecsülése*, a szülőföld iránti *szeretetet kialakítása*.

2. Tanulói eszménykép

„Egy iskola és egyetem sem tehet érted többet,
mint hogy segít neked segíteni önmagadon.”

Az emberi *személyiség kialakulása* hosszú folyamat, minden korszaknak megvan a maga érdeklődést keltő jellemzője és követendő *értéke*. A nevelőhöz való tanítványi viszony is sokat alakul a kezdeti feltétlen elfogadástól a tagadáson át az egyenrangú, kölcsönös tiszteleten alapuló baráti kapcsolatig.

A *fejlesztő nevelés titka* a pedagógus személyiségének varázsa, az indukált érzelmek bensősége, a lélekerő és intelligencia kisugárzása. A **nevelő hatás** szavakból és tettekből ad *példaképet*, ezért akinek nincs átütő kisugárzása, az nem tud hatni másokra, *nem képes megindítani* a szenzitív fiatalok érzelmi, lelki, tudati változását. A fiatalok csak akkor követik az előző nemzedéket lépésről–lépésre, ha a nevelők a figyelmüket felkeltik, majd úgy vezetik őket, hogy *hiteles és érdekes legyen a példakép*.

A tantestület tagjaiban olyan **tanuló eszményképe** él, aki a közös – családi és iskolai – nevelés eredményeképpen egyesíti magában az alábbi tulajdonságokat:

- ♦ humánus, erkölcsös, a társadalmi normák szerint viselkedik: ismeri és alkalmazza a közösségi élet elfogadott magatartásformáit,
- ♦ fegyelmezett, kötelességtudó, becsüli a szorgalmat, a tudást és a munkát, eredmények elérésére törekszik
- ♦ *művelt*, tudását folyamatosan gyarapítja, bővíti,
- ♦ kreatív, alkotó, *gyakorlatias*, a mindennapi élethez szükséges képességekkel rendelkezik,
- ♦ érdeklődő, nyitott, képes a problémák érzékelésére és megoldására,
- ♦ képes eligazodni szűkebb és tágabb környezetében,
- ♦ van elképzelése a jövőjéről illetően,
- ♦ ismeri a helyes *tanulás hatékony módszereit*, képes önállóan ismereteket szerezni, öntevékenyen vesz részt a tanulásban,
- ♦ képes az *értő olvasásra, gondolatait* helyesen és szabatosan tudja kifejezni szóban és írásban egyaránt,
- ♦ ismeri, *tiszteli, ápolja*:
 - nemzeti kultúránkat, anyanyelvünket,
 - a természeti és társadalmi környezet értékeit,
 - más népek kulturális értékeit, hagyományait, az egyetemes kultúra eredményeit,
- ♦ ismeri és alkalmazza a *kommunikáció* elfogadott formáit és módszereit,
 - viselkedése udvarias, beszéde kulturált, társaival együttműködik,
 - szüleit, nevelőit, társait szereti és tiszteli.
- ♦ érzelmi világa gazdag:
 - képes szeretetet adni és kapni,
 - megérti, tiszteletben tartja a sajátjától eltérő nézeteket, embertársaival és az élőlényekkel empatikus,
- ♦ szellemileg és testileg őrzi egészségét:
 - ismeri az egészséges életmódot és táplálkozást, alkalmazza ezt a életvitelében,
 - szeret sportolni, mozogni, célirányosan edzi testét,
 - személyes környezete és megjelenése tiszta, ápolat, kulturált.

A fenti jellemvonások ideális személyiségjegyek, melyek kialakítása értékrendünk szerint kívánatos. Bár minden tulajdonságot nem vagyunk képesek kialakítani valamennyi tanulónknál, mégis nevelő–oktató munkánk során erre törekszünk. Szeretnénk, ha a lehető legtöbb diák rendelkezne végzős korára a felsorolt személyiségjegyekkel.

3. Pedagógiai alapelvek

„*Verba movent, exempla trahunt.*” – Szó megindít, példa vonz.

Napjainkban az **életpálya-építés** az egyén *önálló produktuma*, ami egyben a legkülönbözőbb társas kapcsolatok függvénye is. A társadalmi elvárásnak, a munkaköri igényeknek megfelelő ismereti és képességbeli tapasztalatokat a tanuló az iskolában praktikus tevékenységekkel, a játékon kívül a projekt- és kooperatív munkában szerezhethet. A **pedagógus feladatköre megváltozik**: a célokhoz és a *feladatokhoz rendelt módszerek* gondos tervezése után a tevékenységek végrehajtásában „csak” *támogatóként* vesz részt. A tanító és a tanítvány új szerepköre: a tanító, a „mester” nem magyarázza az utat, hanem *segíti az út megtalálását*, rámutat a realitásokra és a veszélyekre, támogatja a megismerést és a boldogulást, de a hazafelé vezető utat mindenkinek magának kell megtalálni. Az iskola nevelőtestülete egységes a következő alapelvek elfogadásában és mindennapi érvényesítésében:

❖ **A tapasztalatszerzés elve – az életpálya alapozása**

Az életpálya-építésnek, az iskolai nevelő-oktatómunka egyik kiemelt területének alappillére a tapasztalatszerzés. A gyermeki tevékenységek *tudatos szervezésével* biztosítható a valóság és önmaga megismerése: ezáltal kerül kapcsolatba a világgal, és fedezi fel saját szükségleteit, lehetőségeit, képességeit, határait. Az egyéni tapasztalatok az *életpálya-építés alapkövei*: a szükséges képességek, ismeretek elsajátítása biztosítja a személyiségnek megfelelő pályaválasztást, az életpálya sikeres építését. A fiatal közben *társas interakciókba* kerül, kommunikációs és szociális szabályokat sajátíthat el. A tapasztalatszerzés kulcs mindazon képességek és kompetenciák fejlődéséhez, amik hozzájárulnak az egyéni életút alakításához.

❖ **Az egyéni fejlődés és az életszakaszok elve**

A fejlődés pedagógiai megközelítése az *élet egyik alapjelenségére*, a fiziológia egyedi és szakaszos jelenségeire épül. Az élettan általános elve kiemelt helyzetűvé teszi a kellő *motivációs bázist*, a minőségi *változások* felismerését, elemzését, és *célkövetés, gyakorlati irányultság* jellemzi a gyerekek fejlesztését. A *tanulói eredményesség alapja* az egyéni fejlesztés, kulcsfontosságú az önismeret, a pozitív énkép, önértékelés kialakítása. A gyermeki egyéniség elfogadása, a személyes tapasztalatok és a saját élmények hasznosítása **adekvát módszerhez** vezet, a visszajelzésekkel és értékeléssel kísért *begyakorlás* együtt biztosítja a fejlesztési hatékonyságot. A diák tevékenységének tervezésekor, a megvalósítás és az értékelés során mindvégig figyelni kell a *lelki tényezőkre*, mert az érzelmi intelligencia korunkban – jelentőségéhez méltóan – felértékelődött.

Az egyéni életút ritmusát az **életszakaszok változása**, a *jelenségek ismétlődése* adja. Az állandóság és változás dinamikája nem csak filozófiai fogalom, a tanulás-szervezésben minden nap megjelenik. A korszerű *életpálya-építés alaptényezői* az emberi fejlődési szakaszok biológiai, fiziológiai, pszichológiai sajátosságainak figyelembe vétele, a tevékenységek szervezésében való tudatosítása. A szakaszosság felismerésére a természeti jelenségek, törvényszerűségek ugyanúgy számtalan példát adnak, mint a társadalmi és történelmi tények.

❖ **A pozitív megszilárdítás elve**

Mint önálló személyiség, minden gyerek önmagához mérten fejlődik, képességei, személyiségjegyei saját meglévő struktúrájában alakulnak, változnak. A gyerekek a pozitívumaik folyamatos megerősítésével motiválhatók leghatékonyabban. Ezzel a megerősítéssel mutatható számukra a *helyes cselekvési, fejlődési irány*. A tevékenységekről, társas megnyilvánulásairól szóló visszajelzések, értékelések kedvező érzelmi hatásokkal gazdagítják a gyerekeket, – még a negatívum, a hiba jelzése is a személyes törődést, az odafigyelő gondoskodást igazolja vissza.

Az egyénnek rendelkeznie kell azokkal a készségekkel, amelyeket *az egész életén át tartó tanulás*hoz szükséges képességnek nevezünk. Egy ismeret, képesség elsajátítása után a megszilárdítás biztosítja a *kompetenciaterületek későbbi aktivizálását*: a felnőttkori stratégiaalkotás és –megvalósítás, a probléma-felismerés, a kockázatelemzés a döntéskészség eredményességét, a szociális kompetenciák területén való sikerességet. Pedagógiánkban a tanulói képességek tényleges elmélyítésekor három kompetencia területet kezelünk kiemelten:

- ⇒ **A szociális kompetenciák fejlesztése** indokolt, mert a társas kapcsolatok jelentősége a mindennapi életben és a gazdaságban egyre növekvő szerepet játszik. Az együttműködés, az egymásrautaltság kényszerítő ereje az újkori munkavégzés gyakorlatában tendencia.
- ⇒ **Az önismereti képességek fejlesztését** az teszi szükségessé, hogy a szociális kompetenciákkal szorosan összefüggenek. A szociális kompetenciák az önismereti képességekre támaszkodnak, feltételezik: a reális, pozitív *énképet*, az önbecsülést és *önkontrollt*, önmotiválást, szerepvállalást, *segítőkézséget*, *kooperativitást*, kötelezettség- és *felelősségvállalást*.
- ⇒ **A stratégiaalkotás és - megvalósítás képességeinek fejlesztése** a későbbi sikeres munkavállalói kompetenciákat alapozza, ami nem maradhat el az alapfokú iskolai képzésben. A munkáltatók által elvárt képességek korai elsajátítása és továbbfejlesztése alapvetően befolyásolja az életpályát, a személyes boldogulást (*információszerzés és - feldolgozás*, eszközhasználat, *hatásos kommunikáció*, átfogó *gondolkodási képességek*: probléma-érzékenység, lényeglátó képesség, döntéskészség, csapatmunkára való képesség, stb.)

❖ **A támogatás elve**

A pedagógiai viszonyulás másik oldala a támogatási elv, amely arra utal, hogy az egyén életútját – fejlettségi szakaszának megfelelően – *csak részben irányíthatja más* (szülő, tanár, barát, példakép). A tapasztalati kincs gazdagodásával egyidejűen a **felelősséget** egyre növekvő mértékben az *egyénnek magának* kell vállalni, azt nem veheti át helyette senki más. A támogatás elve a **módszerek megváltozott szerepét** jelenti. A hagyományos nevelési gyakorlat az elsajátítandó ismereteket helyezte előtérbe, s ezekhez rendelt néhány módszert. Az iskolai tananyagban, a változtatás útja a *képességek kibontása*, ami előhívja a valóban hatásos – eredményt, mérhető teljesítményt felmutató – módszerek sokféleségét.

II. PEDAGÓGIAI CÉLOK ÉS FELADATOK

1. Általános nevelési cél: érték közvetítés

„A boldogságnak nincs köze ranghoz és vagyonhoz; egyszerűen csak harmónia dolga.” Lao-Ce

Az iskolában folyó pedagógiai munka céljait az általános emberi és a nemzeti értékek tanulókkal történő megismertetése, elfogadtatása és átadása határozza meg. Az iskolai neveléstől–oktatástól **elvárjuk**, hogy önálló gondolkodásra, alkotó vitára, kulturált kommunikációra nevelje a tanulókat. Korunkban az iskola célja *olyan tudás közvetítése*, amit a fiatalok a mindennapi életben kellő biztonsággal *képesek alkalmazni*. A pedagógus számára nem az a legfontosabb kérdés mit tanítson, hanem az, hogy *milyen készségeket, képességeket alakítson ki* a növendékekben.

Pedagógiai munkánk alapvető célja – a gyermeki nyitottságra, fogékonyságra, érdeklődésre és aktivitásra építve – a *személyiségfejlődéshez és az életben való boldoguláshoz* fontos **értékeket sajátítsák el** tanulóink, ezek váljanak bennük meggyőződéssé, határozzák meg viselkedésüket. A legfontosabb **közvetítendő értékek**:

- ◆ **Az élet tisztelete, védelme**
 - a természeti környezet megóvása, állatok, növények védelme,
 - fogékonyság az élő és az élettelen természet szépsége iránt,
 - veszélyek felismerésével a környezettudatos magatartás megvalósítása.
- ◆ **Az ember testi és lelki egészsége**
 - az egészség megőrzésének fontossága, a testmozgás iránti igény,
 - az egészséges és kulturált életmód iránti igény,
 - az önellátás képességeinek kialakítása, a környezet rendben tartása,
 - az egészség– és balesetvédelem (káros szokások ismerete, elutasítása)
- ◆ **Az emberi önérték és méltóság tisztelete**
 - saját személyiség fejlesztése: önállóság, alkalmazkodó készség, kitartás, szorgalom,
 - felelősségvállalás az életpálya alakításáért,
 - kreativitás, nyitottság az élményekre, a tevékenységekre, az esztétikum befogadására és létrehozására.
- ◆ **Fogékonyság az emberi kapcsolatokra, a barátságra.**
 - hűség, önzetlenség, udvariasság,
 - megértés, őszinteség, figyelmesség,
 - egymás elfogadása, tapintat,
 - a szülők, nagyszülők megbecsülése, szeretete
- ◆ **Kulturált magatartás és kommunikáció a közösségben**
 - udvarias figyelmesség, előítélet-mentesség, pozitív viszonyulás,
 - empátia és a mások iránti tolerancia érvényesítése,
 - mások hagyományainak, tulajdonának tiszteletben tartása,
 - önfegyelem, készség a konfliktusok kezelésére, a megegyezésre,

- közösségi érzés, áldozatvállalás, társas kapcsolatok kialakítása.
- ♦ **A világ megismerésének igénye.**
 - folyamatos önművelés, az önálló tanulás képességeinek kialakítására,
 - humanista értékrend, a különböző kultúrák iránti nyitottság,
 - az értékelés és önértékelés,
- ♦ **A szülőföld megismerése, szeretete, megóvása.**
 - a nemzeti kultúra ápolása,
 - a nemzeti múlt megismerése, megértése,
 - a nemzeti emlékek, hagyományok, jelképek tisztelete, megbecsülése,
 - nemzeti önbecsülés és hazaszeretet.
- ♦ **Nemzeti érzés kialakulása,**
 - A kisebbségben élő magyarságért érzett felelősség– és közösségvállalás.
 - Kisebbségek és más népek, nemzetek kultúrájának tiszteletben tartása.
- ♦ **Alkotmányosság, törvényesség, állampolgári jogok tisztelete**
 - társadalmi normák által szabályozott szabadságjog és az egyenlőség érvényesítése,
 - a demokrácia és az emberi jogok tiszteletben tartása,
 - érdeklődés a társadalmi jelenségek, a közéletiség iránt,
 - igény a közösségi tevékenységekre.

Az iskolánkban folyó *nevelő és oktató munka alapvető célja*, hogy a felsorolt területeken az **értékek elsajátítását elősegítse**. Ezt szolgálják a nevelési programban meghatározásra kerülő tanórai és tanórán kívüli nevelési tevékenységek, és az ezekhez kapcsolódó folyamatos értékelés. Nevelési céljaink megvalósítását segítik a pedagógusok által alkalmazott személyiségfejlesztő eljárások, nevelési módszerek. A diákoknak tudni kell, hogy az életük során többször – egyéni értékrendjük mentén, életük kialakított lehetőségei közt – *pályamódosításra* kényszerülhetnek. Az egyik legfontosabb érték, hogy felnőtt korukban képesek legyenek helyes, **jó döntéseket** hozni. A NAT műveltségi területeiben megformált **értékek hiteles közvetítése** erősíti a *haza szeretetét*, a *magyarságtudatot*, és egyidejűleg szolgálja más népek, kultúrák megismerését, elfogadását, – ezzel együtt Európához, a nagyvilághoz történő igazodásunkat.

Az alapvető pedagógiai cél: megtanítani a fiatalokat *saját sorsuk irányítására*, és a közösség életében való *felelős részvételre*. A nevelés elsődrendű célkitűzése a diákok *értékek felé való terelése*, irányítása.

A nevelőmunkával egyes tulajdonságokat erősíteni szükséges, míg másokat le kell faragni. Értékvesztett világunkban különösen fontos, hogy a nevelés a *hamis értékeket felismertesse*, és negatívvá tegye. A gyermekek természetes igyekezetét, versenyszellemét a „sikerorientált, fogyasztó ember” ideálja helyett **valós értékek** felé kell fordítani!

2. Komplex képességfejlesztés és személyiségformálás

„Amit élvezettel tanulunk, azt nehezen felejtjük el.”

A jó pedagógus előtt diákonként *egyéni nevelési ideál* lebeg, ami meghatározza a nevelési feladatokat, és azok megvalósítási módját. A **személyiségideál** tanulóként más és más, a felfedezett adottságok és képességek szerint alakul. Az általános emberi értékeken túl szem előtt kell tartani az egyénre, a csak arra a gyermekre, fiatalra jellemző sajátosságokat. A fentiek jegyében a pedagógia alapvető szakmai törekvése:

- ⇒ a helyes önértékelés és *önbecsülés* kialakítása,
- ⇒ az *értékek felismertetése*, megbecsülése és a kiállás mellettük,
- ⇒ a józan, megfontolt *ítélőképesség*, a mértékletesség igénye,
- ⇒ a mások felé való *nyitottság* és a befogadóképesség, a szelídség és a *türelem*,
- ⇒ alázat az *igaz, szép és nemes* dolgok iránt, az alaposság és pontosság,
- ⇒ a belső elmélyülésre való igény: a *hitre, reményre, szeretetre* nevelés,
- ⇒ felelősségtudat és *felelősségvállalás* magunk, mások és a környezetünk iránt.

Iskolánkban alapvető feladat, hogy a tanulók személyiségét a különféle iskolai tevékenységekkel széleskörűen fejlessze. Ezt a célt szolgáló **nevelési feladatok**:

- ◆ Az **erkölcsi** nevelés feladata: az erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása.
- ◆ A tanulók **értelmi** nevelés feladata: az értelmi képességek, illetve az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése. A világ megismerésére való törekvés igényének kialakítása.
- ◆ A tanulók **közösségi** nevelésének feladata: az emberi együttélés szabályainak megismertetése. A társas kapcsolatok fontosságának tudatosítása, az együttműködési készség kialakítása. A kulturált magatartás és kommunikáció elsajátítása.
- ◆ Az **érzelmi** nevelés feladata: az élő és élettelen környezet jelenségeire, a tanulók közösségeire és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmek kialakítása.
- ◆ A tanulók **akarati** nevelésének feladata: az önismeret, a tanulók saját személyiségének kibontakoztatására vonatkozó igény felébresztése. A kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség kialakítása.
- ◆ A **nemzeti** nevelés feladata: a szülőhely és a haza múltjának és jelenének megismertetése. A nemzeti hagyományok, a nemzeti kultúra megismertetése, emlékeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése. A hazaszeretet érzésének felébresztése.
- ◆ Az **állampolgári** nevelés feladata: az alapvető állampolgári jogok és kötelességek megismertetése. Az érdeklődés felkeltése a társadalmi jelenségek és problémák iránt. Igény kialakítása a közösségi tevékenységekre, az iskolai és a helyi közéletben való részvételre.
- ◆ A **munkára** nevelés feladata: az emberek által végzett munka fontosságának tudatosítása. A tanulók önellátására és környezetük rendben tartására irányuló tevékenységek gyakoroltatása.

- ♦ Az **egészségre történő nevelés feladata**: a tanulók testi képességeinek fejlesztése, a testmozgás iránti igény felkeltése. Egészséges, edzett személyiség kialakítása. Az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságának tudatosítása, az egészséges életmód iránti igény kialakítása.

Iskolánkban kiemelt hangsúlyt kap a **társadalmi integráció**, ezért – a helyi tanterv részeként - *komplex tanulás–segítő képzési programot* valósítunk meg, először az *alapozó szakasz* 5. és 6. évfolyamán, különböző képzési csoportokban. A képességfejlesztő tevékenység alapvető **célja** a hátrányos helyzetű, tanulási vagy kommunikációs nehézségekkel, személyiség fejlődési zavarral, egyéb problémával küzdő **fiatalok támogatása, önbizalmuk erősítése**, tanulmányi eredményességük és továbbtanulási sikereik érdekében. További *célkitűzések*:

- ↪ *hátránykompenzáció* a tanulási adottságok korrigálásával, aktív felzárkóztatással,
- ↪ *kommunikáció- és képességfejlesztés*, hatékony tréning módszerekkel,
- ↪ egyéni tanulási *teljesítmények javítása* differenciált tanulószobai foglalkozással,
- ↪ a reális énkép, az *önismeret fejlesztése*, az identitástudat elmélyítése, *mentálhigiénés gondoskodás*,
- ↪ *szociális képességek* kialakítása, *toleráns viselkedéskultúra* elsajátítása drámapedagógiai módszerekkel,
- ↪ *pályorientációs támogatás* a középfokú tanulmányok sikerességéért, stb.

Iskolánk **több műveltségi területre** terjeszti ki a képességfejlesztő foglalkozásokat, és *kreatív tevékenységekkel*, a *diákok aktivizálásával* biztosítja az esélyegyenlőség érvényesülését. A komplex képességfejlesztő program megvalósítása *széleskörű módszertani jártasságot*, hatékony szociálpedagógiai eljárásokat tételez fel a pedagógusok részéről, különösen a diákok *empatikus motiválása*, és a bizalmi alapú *együttműködés* tekintetében. A diákok tanulási eredményessége **kompetencia-alapú és célirányos** képességfejlesztéssel, közösségi neveléssel, reális önismerettel érhető el, melyhez szükséges:

- ❖ az *inkluzív szemlélet* érvényesítése,
- ❖ *tanulószobás rendszer* kialakítása,
- ❖ feladatorientált munkaforma és *kooperatív módszertan* alkalmazása.

A fiatalok eredményes képességfejlesztéséhez, sikeres tanulmányi előrehaladásához szükséges:

- ♦ a verbális, nonverbális *kommunikációs technikák* elsajátítása, a kultúrált viselkedés kialakítása,
- ♦ a környezetre irányuló *szenzitivitás* és *konfliktuskezelési technikák* elsajátítása,
- ♦ az *értékek felismerése* és védelme, a multikulturális szemléletű *bagyományörzés*,
- ♦ az egészséges életvitel gyakorlása, és a környezet védelme.

A **diákok fejlődését** a kiindulási és haladási **teljesítmény szintmérési** kísérlik. A pedagógusok fejlesztő *eredményessége* a kijelölt **indikátorok** – teljesítménymutatók – *mérésével*, a minősítéssel, az előrehaladás értékelésével igazolható. Az iskola a képességek fejlesztéséhez **biztosítja** a tanulás *nyugodt körülményeit*, a szükséges *tárgyi feltételrendszert*, a szocializáló közösségi *nevelést*, a kulturális *értékekövetést*, a digitális technika eszközrendszerét, az internet használatot.

Az iskola pedagógusai a tanulók hatékony képességfejlesztése érdekében a diákok családjával – szükség esetén a szociális ellátó hálózattal – szoros *kapcsolatot* tartanak.

Az **egyéni fejlesztések** és a **csoporthoz foglalkozások** valódi érdeklődésen és empátián alapulnak, ami motiváltabbá teszi a diákokat. A sikerélmény, az erősségek támogatása, gyengeségek elfogadása és kompenzálása, a fejlődés és a továbbtanulás esélyét adja a fiatalnak, amit családja is támogat a gyermek jövője érdekében.

3. Képzési szakaszok, a nem szakrendszerű képzés tanulószobás rendszere

A közoktatási törvény meghatározza az általános iskolai nevelés és oktatás **négy pedagógiai szakaszát**, és kimondja a *tanulásszervezés* új kötelezettségeit. Az 1. - 4. évfolyamon, az alsó tagozat **bevezető és kezdő szakaszában** hagyományosan, *nem szakrendszerű* oktatás folyik. A nem szakrendszerű oktatás alapozó szakaszra történő *kiterjesztését* a hazai (országos kompetenciamérések) és a nemzetközi (PISA, PIRLS) felmérések gyenge tanulói teljesítményei indokolták (szövegértés–olvasás, problémamegoldás, matematikai készségek hiányosságai, stb.).

A felső tagozat 5. és 6. évfolyamának **alapozó szakaszában** a 2008/2009. tanévtől kisebb arányban (25 – 50 %) *nem szakrendszerű*, többségben (75 – 50 %) szakrendszerű oktatás keretei között kell a képzést megszervezni. A törvény módosítása a *nem szakrendszerű* oktatás 5. és 6. évfolyamú időkeretébe *bevonta* a kötelező tanórai foglalkozások mellé a nem kötelező foglalkozásokat is. A felső tagozat 7. és 8. évfolyamának **fejlesztő időszakaszában** változatlanul a kötelező és nem kötelező időkeret felhasználása, amit túlsúlyban *szakrendszerű oktatásra* kell fordítani. Az általános iskolai képzés pedagógiai *szakaszai*:

Alsó tagozat – nem szakrendszerű képzés	
1. – 2. évfolyam	bevezető időszak
3. – 4. évfolyam	kezdő időszak
Felső tagozat – vegyes: szak- és nem szakrendszerű képzés	
5. – 6. évfolyam	alapozó időszak
– <i>szakrendszerű képzés</i>	
7. – 8. évfolyam	fejlesztő időszak

Az iskola a helyi tantervben határozza meg a kötelező és nem kötelező időkeret *szakrendszerű és a nem szakrendszerű oktatásra* fordított hányadát. Iskolánk érvényre juttatja – a törvény keretei között – a fenti képzési módokat, és a *feladatellátás optimális hatékonyságához* igazítja a szervezeti formákat. A közoktatási törvény 2006. évi módosítása nem befolyásolja az általános iskola alsó tagozatán az 1. - 4. évfolyam eddigi szervezeti formáit, és *nem érinti* a 7. és 8. évfolyam tanítási időkeretének felhasználását sem. A Budavári Iskola tanulóközössége túlnyomó többségben jelentősen motivált gyerekekből áll, a szülők odafigyelése és számonkérési

gyakorlata miatt, a tanulási nehézségekkel küzdő diákok aránya az *országos átlag alatt van*.

Mindezek figyelembe vételével a felső tagozat 5. és 6. évfolyamát érintő törvénymódosítást úgy valósítjuk meg, hogy a rendelkezésre álló heti *kötelező tanítási időkeret 22 %-át nem szakrendszerű képzésre, s* egyben az alapozó funkciók hatékonyságának növelésére, a kulcskompetenciák kifejlesztésére és elmélyítésére fordítjuk (a heti 22,5 tanítási órából 5 tanóra). Továbbá a következő időtartamokat a nem szakrendszerű képzésre használjuk, a *nem kötelező foglalkozási időkeretből*:

- az 5. évfolyamon **40 %-ot**, heti 2,5 tanítási órából 1 tanórát,
- a 6. évfolyamon **30 %-ot**, heti 3,5 tanítási órából 1 tanórát.

A *kötelező tanórai foglalkozások* fennmaradó 78 %-át, valamint a nem kötelező tanórai foglalkozások fennmaradó:

- 60 %-át az 5. évfolyamon, és
- 70 %-át a 6. évfolyamon – a korábbi évek gyakorlata szerint – jelentősen csökkentett időtartamban – **szakantárgyi tanítással** töltjük.

Iskolánkban több formában valósítjuk meg az oktatás–nevelés feladat-ellátását. A hagyományos szervezeti formák – tanítási óra, szakkör, sportkör, napközi ellátás, stb. – ismertetése az SZMSZ-ben található. Itt a nem szakrendszerű tanulószobai rendszerben megvalósítandó *komplex tanulássegítő és képességfejlesztő program* sajátosságaira térünk ki. A képességfejlesztés tanulásszervezési kereteit, szakmai megvalósítását a *módszertani hatékonyság* és *pedagógiai eredményesség* szempontjai határozzák meg. Iskolánkban a komplex tanulószobai rendszer foglalkozásainak **célja**, hogy a maradandó tudás megszerzéséhez szükséges *képességeket kialakítsa és fejlessze* a támogatásra szoruló diákok esetében, és ezáltal biztosítsa a tanulmányi teljesítmények tényleges javulását. Iskolánkban a képességfejlesztési feladatokat optimálisan ellátó **tanulásszervezési rendszer** sajátosságai a következők:

- A. A komplex tanulás-segítő és képességfejlesztő tevékenység nem osztálykeretek között, hanem *feladatorientált tanulószobai rendszer* kisebb létszámú csoportjaiban történik. A különböző képességek fejlesztése több **vegyes korosztályú** csoportban folyik, mert az azonos korú gyerekek képesség- és tudásszintje is eltérő. Ily módon egy tanuló heterogén életkorú diákokkal alkot egy fejlesztési csoportot, velük képes együtt haladni.
- B. A tanulószobai fejlesztő foglalkozások jellemző tanulás-szervezési eljárása a **kooperatív tanulási módszer** alapján – a gyakorlatorientált és rugalmas lebonyolítás miatt – a gyerekeknek sok **sikerélményt adnak**. Nem kell a felzárkóztatásra szoruló gyermeknek egyedül alkalmazkodni a számára elérhetetlen többség munkatempójához, mert a fejlesztő csoportban *mindenki alkalmazkodik* mindenkire. További előny, hogy a fejlesztési területenként változó csoportösszetétel segíti a klasszikus *iskolaközösség* kialakulását: a közös tanulás természetes kapcsolatokat hoz létre, és segítőkésszé teszi azokat, akik maguk is segítségre szorulnak.
- C. **Egyéni fejlesztésre és tanulmányi felzárkóztatásra** elégtelen eredményű *szintfelmérés* és pedagógusi javaslat alapján kerül sor. Az egyéni fejlesztést és tanulmányi

felzárkóztatást **szakos pedagógus** nyújtja a hátrányos helyzetű diáknak, személyes *eredménycentrikus* foglalkozással segítve a tanulót. A felzárkóztatás feladatai és jártasságot erősítő gyakorlatai a diák *egyéni fejlesztési tervéhez* igazodnak.

4. Közösségi feladatok és az iskolai hagyományörzés

„Semmi nem változtatja meg jobban az életünket,
mint az önmagunknak feltett kérdések.”

Minden nevelő hatásnak szolgálnia kell a *hazaszeretet és az állampolgári tudat* fogalmát, ezek átérzését és a cselekvő hozzáállást. A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló pedagógiai munka egyrészt a nevelők és a tanulók *közvetlen*, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt *közvetett* módon, a tanulói közösségen keresztül érvényesül. A tanulói közösségek nevelésével kapcsolatos **alapvető feladataink:**

- ♦ A különféle tanulói *közösségek szervezése, nevelői irányítása:* az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése.
- ♦ *A tanulók életkori sajátosságainak figyelembevétel a tanulóközösségekben:* a tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz: a kisgyermek heteronóm – a felnőttek elvárásainak megfelelni akaró – személyiségének lassú átalakulásától az autonóm – önmagát értékelni és irányítani képes – személyiséggé válásig.
- ♦ *Az önkormányzás képességének kialakítása:* a tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréséért összehangolt módon tevékenykedjenek, illetve az elvégzett munkát értékelni tudják.
- ♦ *A közösségek tevékenységének megszervezése:* a tanulói közösségeket irányító pedagógusok legfontosabb feladata, a közösségek tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos megszervezése, hiszen a tanulói közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek, és ott a közösségi együttéléshez szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek.
- ♦ *A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása:* a tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

Fontos feladat az iskola közösségi életében a **nemzeti és helyi hagyományok ápolása**, a rendezvényeink (Budavári Diáknapok, galériánk kiállításai, Márton-nap, advent), ünnepélyeinek (október 23., október 6., március 15.), szabadidős szervezett programjainak színvonalas megtartása.

Ezt szolgálják az évenkénti megemlékezések, a különféle iskolai és kerületi szintű rendezvények, és az azokon való aktív tanulói részvétel. Az **érzelmi nevelést** szolgálják az iskola karácsonyi, a gyermeknapi, farsangi ünnepei, a 8. osztályosok

ballagása. A diákújsága, a helytörténeti és néprajzi tárlatok, a gyermekrajz kiállítások, stb. mind a személyiségfejlesztés érdekében történnek.

Az iskolában tanítási napokon a délutáni időszakban az 1.– 4. évfolyamon *napközi otthon*, az 5. – 8. évfolyamon *tanulószo*ba működik szervezett foglalkozásként, melyek pedagógiai nevelő hatása vitathatatlan. Tantestületünk felkészült nevelői és szaktanárai foglalkoznak diákjainkkal a délutáni órákban. Az iskolai **sportkör** tagja lehet az iskola bármely tanulója, a sportköri foglalkozások a tanórai *testnevelési órákkal együtt* biztosítják a tanulók mindennapi testedzését, valamint a tehetséges növendékek felkészítését a különféle sportágak versenyeire. A testnevelők különböző edzéseket tartanak, illetve biztosítják a felügyelet melletti tömegsportot.

A tanulók **demokratikus magatartásának kialakításához** jó tapasztalatokat adhat az iskolai diákönkormányzat tevékenysége. A közösségek *érdekeinek képviselésére*, a szabadidős tevékenységek segítésére az iskolában hagyományosan működik a diákönkormányzat, a 4.– 8. osztályokban a választott diákküldöttekből álló gyerekek vezetésével. A lelki harmónia és az erkölcsi nevelés érdekében az iskolában a történelmi egyházak *hit- és vallásoktatást* szervezhetnek, ahol a tanulók részvétele önkéntes, és az órák kapcsolódását az iskola biztosítja.

A követelmények teljesítését segítik - táborszerű módon - az iskola falain kívül szervezett, több napon keresztül tartó **erdei iskolai** foglalkozások. Ezekon tantárgyi téma feldolgozása történik. Az iskola nevelői a tantervi követelmények eredményesebb teljesülése, a nevelőmunka segítése céljából az osztályok számára évente egy alkalommal **tanulmányi kirándulást** szerveznek. Az erdei iskola és a tanulmányi kirándulás költségeit a szülők fedezik. Osztálykirándulásaink úti célja évfolyamonként kapcsolódik a tananyaghoz és a gyerekek előrehaladásának megfelelően egyre távolabbi tájakkal ismertetjük meg diákjainkat, program szerint:

- ◆ 1. évfolyam: Margitsziget, Városliget, Aquincum, Budai hegyek.
- ◆ 2. évfolyam: Szentendre: Skanzen, Gyöngyös, Mátra, Velencei-tó.
- ◆ 3. évfolyam: Gödöllő-kastély, Székesfehérvár, Tata.
- ◆ 4. évfolyam: Visegrád, Esztergom, Győr, Pannonhalma.
- ◆ 5. évfolyam: Eger, Aggtelek, Hollóháza, Veszprém, Ajka, Herend, Sümeg.
- ◆ 6. évfolyam: Szeged, Ópusztaszer, Szekszárd, Gemenc.
- ◆ 7. évfolyam: Pécs, Siklós, Szigetvár, Debrecen, Hortobágy, Hajdúszoboszló.
- ◆ 8. évfolyam: Sopron, Kőszeg (Burgenland), Szombathely, Sárvár, (Pozsony, Bécs), Balaton, (Erdély) Szarvas, Gyula.

Egy-egy tantárgyi téma feldolgozása történhet különféle **közművelődési intézményekben**, vagy művészeti előadásokon. A *múzeumi, kiállítási, művészeti előadás*hoz kapcsolódó csoportos látogatások nagy élményt jelentenek diákjainknak. A szabadidő hasznos és kultúrált eltöltésére kívánja a nevelőtestület a tanulókat azzal felkészíteni, hogy a felmerülő igényekhez és a szülők anyagi helyzetéhez igazodva különféle *szabadidős programokat* szervez (pl. túrák, kirándulások, táborok, színház- és múzeumlátogatások, klubdélutánok). A tanulók igényei alapján – előzetes egyeztetéssel, tanári felügyelet mellett – lehetőség nyílik az iskola létesítményeinek és eszközeinek egyéni, csoportos használatára, pl. önképzőköri formában. A tanulók

egyéni tanulását és önképzését a naponta látogatható iskolai könyvtár segíti, mely nem csak könyvekkel és folyóiratokkal áll a növendékek rendelkezésére, hanem a korszerű informatikai technikával (Internet-használat, videotéka, DVD gyűjtemény, elektronikus dokumentáció, stb.).

III. A PEDAGÓGIAI MUNKA ESZKÖZEI ÉS MÓDSZEREI

1. Elvárt tanári szerepkör, – inkluzív szemléletű multikulturális nevelés

A hagyományos iskolai tanítási gyakorlat többségében nem járul hozzá a társadalmi elvárások szerinti tanulás sikerességéhez. A gazdaság által **igényelt** készségek és **kompetenciák**:

- ♦ rugalmasság és alkalmazkodóképesség,
- ♦ az önálló és társas tanulásra való képesség,
- ♦ problémamegoldó képesség, kreativitás,
- ♦ a bizonytalanság kezelésének képessége,
- ♦ megbízhatóság és kiszámíthatóság,
- ♦ együttműködési és közvetlen kommunikációs készség,
- ♦ az írott kommunikáció alkalmazásának képessége,
- ♦ idegen nyelvű és különböző kultúrák közötti kommunikáció,
- ♦ az információs és telekommunikációs technológia alkalmazása.

A fenntartható fejlődés elérése érdekében *együttműködő és befogadó* társadalmi közösségre van szükség. A multikulturális pedagógia gyakorlatában *három irányú elvárás* jelenik meg:

- ⇒ az **egyén** sikeres közösségi beilleszkedése és személyes előrejutása,
- ⇒ a **közösségi** és *kisebbségi* kulturális hagyományok egyidejű őrzése,
- ⇒ a demokratikus **társadalom** keretében *fenntartható fejlődés* kialakítása.

A multikulturális nevelés *társadalmi igény*, megvalósítását, a célok közös elérését az **inkluzív szemlélet** pedagógiai eszközrendszere és a *kooperatív módszer* jelenti. A multikulturális *közösségi követelmény* a közoktatástól elvárja a konfliktusmentes és eredményes együttélés megalapozását, a kulturális sokszínűség neveléssel történő toleranciáját. Az inkluzív pedagógia új alapelveket és megközelítést képvisel, amely a minőségi oktatás korszerű elvárásainak is megfelel. A társadalom által elvárt korszerű pedagógiai gyakorlat hangsúlya nem az adatokon és az eseményeken van, – a **viszonyulás**, a *látásmód*, a világszemléleti beállítódás kerül előtérbe. A tanítás modern folyamata a tananyag feldolgozás során sok dramatikus és konstrukciós elemet, jelentős *tanulói aktivitást* igényel.

Iskolánk a korszerű pedagógiai megközelítésű multikulturális nevelés *élménnyel kapcsolt ismeretközvetítése* mellett tette le voksát. A tudati befogadást az **érzelmi ráhangolódás** teszi megalapozottá. A tanulók fogalma a tudásról, az okosságról, az átgondolt és bölcs viselkedésről számos képesség kialakításával szélesíthető. A tanulói élményre és kreativitásra épülő pedagógia a sokféle képességet igénylő *feladatok közös megoldásán* alapszik. A pedagógus nyíltan *bejelenti* a konkrét tanulási feladathoz szükséges képességeket, értékeket. (Később ezt teszi a munkáltató is a felnőtt munkakör elvárásainak felsorolásával.) A **tudatosítás** során a tanár *megnevezi* az adott feladathoz, a tevékenységhez szükséges képességeket, és világosan közli az üzenetet a diákokkal: a csoporton belül *senki nem rendelkezik* a megoldáshoz szükséges *összes képességgel*, de minden csoporttag rendelkezik egy-két

képességgel a szükségesek közül. Ezzel az eljárással a pedagógus **eltérő elvárásokat és kompetenciákat támaszt** a tanulókkal szemben. A multikulturális pedagógiai hozzáállás azt jelenti, hogy a tanulók egyéneként *különböző képességekkel* járulnak hozzá a közös feladat megoldásához. Minden gyermek – a gyengébb képességűek is – értékelhető teljesítményt *ad hozzá* a probléma sikeres végrehajtásához.

A kompetenciák alakítása *nem* a hagyományos pedagógia *frontális* foglalkozásaival történik, amikor is az információk áramlása egyirányú:

TANÁR *magyaráz* → DIÁK passzívan *befogad*.

A közösségformáló pedagógiában *megváltozik* a tanár szerepe: a domináns, fölérendelt „*tudásosztóból*” segítő, irányító, fejlesztő pedagógussá válik. Az inkluzív szemlélet és a kompetenciaalapú kooperatív módszer alkalmazása **új tudást**, a gyakorlatban is *hasznosítható* hozzáértést ad, az ismeretek, a tájékozottság mellett kialakítja a tanulóknál az *alkalmazható* képzettséget, a tényleges *jártasságot*. A multikulturális nevelés hozzájárul ahhoz is, hogy a közös munkában növekedjék a megértés és javuljon a konfliktuskezelés különbözőség tekintetében. Az önismeret elmélyítése, az érzelmi világ gazdagítása, a kommunikáció fejlesztése, a megértő és megértető képességek finomítása hozzájárulnak a mindennapi *élethelyzetek*, és az egymást érő *probléma-szituációk* megoldásához. A tapasztalatok *elemzése*, az irányított megbeszélés, a közös *véleményezés* és **értékelés** a passzívabb tanulókat is koncentrált figyelemre készíti. A kooperatív tananyag feldolgozást, és a kommunikációs gyakorlatokat egyaránt közös értékelés, az új jártasságok *ismétlése* és a tanultak **rendszerző összefoglalása** zárja le. Az új típusú pedagógiában az információk áramlása kétirányú és többoldalú:

TANÁR *teret nyit, irányít* ↔ DIÁK figyel, megért, gyakorol: aktívan **elsajátít**.

2. Pedagógiai módszerek

A globalizáció és az információrobbanás korában *nem alkalmazhatók* a hagyományos tanítási módszerek, mert nem hatékonyak, nem méltányosak, ezért nem is eredményesek. Napjaikban a *tanár és a tanítvány együtt tanulnak*, így különösen fontos a **tanulási folyamatról** alkotott pedagógusi felfogás és tudás, a tanár saját motivációja, autonómiája, magabiztossága, partnersége a gyerekekkel, szülőkkel. A fiatalok optimális fejlődését a *személyhez igazodó tanulásszervezéssel* segíthetjük elő, mind az iskola oktatási folyamatában, mind a tananyag tartalmakban. A **tanítási hatékonyság** differenciált módszere, a rugalmas szervezési keretek megnyilvánulhatnak különböző eljárásokban (kooperatív csoportmunka, projekt módszer, esettanulmány, tevékeny tanulás stb.). Az új módszerek kis lépésekben történő alkalmazása, a bevezetés fokozatossága biztosítja a nevelő saját sikerélményét, és a kezdeti kudarcok oknyomozó elemzését, korrekcióját.

A fiataloktól elvárt tanulmányi teljesítményeket, az iskolai sikereket és a továbbtanulási esélyeket csak *korszerű* és **eredménycentrikus módszerek** alkalmazásával lehet elérni.

Az iskola pedagógusai a tanítási-tanulási folyamat szervezésekor, a szaktantárgyi **tanítási órákon** is, *kiemelten fontosnak tekintik a **tanulók motiválását***, a tanulói aktivitás biztosítását és a differenciálást. A *motiválás célja*, hogy tanulóinkban felébresszük azokat az indítékokat, amelyek a gyermekeket tanulásra ösztönzik, és ezt a tanulási kedvet a tanulás végéig fenn is tartjuk. A tanítási órák tervezésénél és szervezésénél minden esetben előtérbe helyezük azokat a módszereket és szervezeti formákat, amelyek a tanulók tevékenykedtetését, vagyis állandó *aktivitását* biztosítják. A nevelők egyes tanítási órákon előnyben részesítik az egyéni képességekhez igazodó munkaformákat, így – elsősorban a gyakorlásnál, ismétlésnél – a tanulók önálló és csoportos munkájára támaszkodnak. A **differenciálás** során a pedagógusok a nagymértékben igazodnak a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakból nyújtott teljesítményéhez.

A **valódi fejlesztő hatás** eléréséhez először a *kedvet, a hangulatot* szükséges megnyerni, mert az *érdeklődés* felébresztése a tanulás *feltétele*. Az új ismeret tevékenységbeli gyakorlása biztosítja a rögzítést, s ezt követően kerülhet sor az alkalmazásra. A készség szintű felhasználásért: a tettekért, a helyes cselekedetekért történik az egész tanulási folyamat. Az *igényes képzési folyamat* – amely voltaképp egyedül hatásos – az érzelmi elmélyülés segítségével *nyitott és kreatív személyiségeket* alakít, akik mások felé jó akarattal fordulnak, és teljesebb emberi életet élhetnek. A tantestület pedagógusai a magas szintű, – ezért eredményes – **képzési folyamat** következő **szakaszait** hangsúlyozottan kezelik, a napi tanítási gyakorlatban előtérbe helyezik:

1. *ráhangolás* (affectió) →
2. *érdeklődéskeltés* (motiváció) →
3. *megtanítás* (instructió) →
4. *gyakorlás* (exercice) →
5. *alkalmazás* (praxis)

A frontális tanulási forma nem felel meg a mai társadalom igényeinek, nem készíti fel a diákokat a tudás alapú társadalomban való aktív részvételre. Az iskolai képzés csődje nyilvánvaló a kognitív fejlődés, az intellektuális és szociális kompetenciák területén, valamint a közösségi magatartás kialakításában. A kritériumorientált pedagógia fontos tényezője az *egyéni és csoportos cselekvő tanulás* művelése, és a kooperatív technika alkalmazása. A fejlesztő folyamat középpontjában a tanár helyett a motivált tanuló van. A gyerekek kudarcait előidéző frontális tanítás ellenében a diákok számára kedvelt tanulási forma a **kooperatív oktatási módszer**. A jó kedvű, közös feladatmegoldást jelentő együttműködés azokat is *sikerélményhez* juttatja, akik az egyéni versengésben mindig alulmaradtak. A kooperatív tanuláshoz nem kell külön eszközkészlet, pozitív hatása:

- ♦ széleskörű egyéni *tapasztalatszerzést* biztosít,
- ♦ a közös tanulási formát és aktív *segítőkézséget* tesz lehetővé,
- ♦ fejleszti a kommunikációs és a *társas készségeket*, valamint az egyéni felelősséget,
- ♦ elősegíti a magasabb szintű *gondolkodást*,
- ♦ pozitív *csoporthatásokkal* gazdagítja a személyiséget.

A **kommunikatív pedagógia** gyakorlata az önismeret elmélyítését, a személyiség hatékony fejlesztését célozza, a közös téma-feldolgozásra alkalmas *tréning technika* szolgálja. A **projekt módszer** alkalmazása újra divata jött, lényege: a *diákok a tanárral együtt kiválasztott témához* (történelmi, irodalmi, művészeti, természettudományi, stb.), rögzítik a célokat, és határozzák meg a részterületeket, a feladatokat. Időbeli ütemezést, *projektertervet* kell készíteni, és együtt jelölik ki az anyaggyűjtés és a feldolgozás helyszíneit, a tárgyi szükségleteket. Az együttes projekt-megvalósítás végén a munka eredményét az egész közösség megismerheti. A projekt módszer a *probléma-központú oktatás* megvalósulása, fejleszti a kreativitást, hatására a gyerekek új, színes utakon jutnak el a megszerzendő tudásig, és jelentős személyiség gazdagodás éri őket.

A pedagógusok által alkalmazott nevelési módszerek két nagy csoportra oszthatók:

- ♦ **Közvetlen** (*direkt*) *módszerek* azok, amelyeknek alkalmazása során a nevelő közvetlenül, személyes kapcsolat révén hat a tanulóra.
- ♦ **Közvetett** (*indirekt*) *módszerek* azok, amelyekben a nevelő hatás áttételesen, a tanulói közösségen keresztül érvényesül.

A közvetlen és közvetett nevelési eljárások típusai: *szokásokat kialakító* beidegző módszerek, *magatartási modellek* bemutatása, *tudatosítás, meggyőződés* kialakítása.

Nevelési céljaink megvalósulása akkor tekinthető sikeresnek, ha iskolánk végzős diákjainak legalább a 90 %-a a nyolcadik évfolyam végén:

- ♦ *minden tantárgyból megfelel* az alapfokú nevelés-oktatás tanterveiben meghatározott továbbhaladási feltételek, az iskolánk helyi tantervében megfogalmazott követelményeknek.
- ♦ rendelkezik olyan *biztos ismeretekkel, készségekkel, képességekkel*, amelyek alapján felvételt nyer a kívánt középiskolába, és ott megfelel az elvárásoknak,
- ♦ ismeri és alkalmazza a *kulturált viselkedést*, és a közösségi életben szükséges kommunikációt és magatartásformákat,
- ♦ határozott elképzeléssel bír saját közelebbi *jövőjét* és sorsát illetően. szerep

3. Az együttműködő csoportos tanulás elvei

Multikulturális nevelésről csak akkor beszélünk, ha a **demokratikus együttműködés** *alapelvei* konkrétan megvalósulnak a kooperatív kiscsoportban:

- ⇒ **Tudatos kompetencia-fejlesztés:** a kompetencia alapú pedagógia alaptétele, hogy mindenki a különböző képességek *más-más fejlettségi állapotában* van. A tanulók személyes és szociális kompetencia-állapotából kiindulva, a képességek fejlődését szintméréssel szükséges ellenőrizni.
- ⇒ **Pozitív egymásrautaltság:** a tanulást úgy kell szervezni, hogy a *tudáselsajátítás csakis együttműködéssel* legyen lehetséges. Olyan organizáció szükséges, amiben a tanulási folyamat *csak akkor eredményes*, ha a diákok együttműködnek, összetartanak, és nem versenyeznek (pl. Aronson mozaik módszere: a feladatok, tananyagtartalmak mozaikszerű szétosztása a csoporttagok között).

- ⇒ **Párhuzamos interakció:** arra kell törekedni – a diákok egymás közti közvetlen interakcióit figyelve, – hogy az *egy időben zajló* személyes kontaktusok száma minél több legyen, mivel a kapcsolatok hozzák létre a csoportot.
- ⇒ **Egyenlő esélyű részvétel:** a kooperatív tanulásban biztosítani kell, hogy mindenki *valóban hozzáférjen* a közös tudáshoz. A tanulók nem ugyanazt adják hozzá a társas munkához, de mindenki *egyenlő eséllyel* járul hozzá – adottságai, képességei, tudásszerzési jártassága szerint – a közös feladatmegoldáshoz. A tanulásszervezés megvalósítja a *demokratikus esélyegyenlőség* elvét.
- ⇒ **Egyéni felelősségvállalás:** minden diáknak igényei, szükségletei szerint egyénre szabott feladata van, amelyért felelősséggel tartozik, ezért *számon kérhető*. A biztosításához világosan kell megfogalmazni a *teljesítés ismertetőjegyeit*, és az *értékelés szempontjait* (pl. kiosztott kooperatív szerepkörökkel).
- ⇒ **Rugalmasság:** az együtt-tanulás körülményeit úgy kell kialakítani, hogy a tanulásszervezés figyelembe vegye a tanulók *egyedi tanulási szükségleteit*. A pedagógus azért tud rugalmasan reflektálni a *tanulói igényekre*, mert nem a módszertani eljáráshoz, hanem az *eredményes tanulási folyamathoz* kötődik. A tanár elsajátítja az alapelveket, majd megmutatja a sikerre vezető viselkedésmintákat.
- ⇒ **Csoport-nyilvánosság:** biztosítja a *közös ismeretek* folyamatos nyilvánosságát, így a feladat megoldásában a társak visszajelzései ugyanúgy segítenek, mint a tanári irányjelzés. A nyilvánosság alkalmat és bátorítást nyújt a résztvevőknek.

A **nyílt értékelés** a tanulói közösségben *tudatosítja*, hogy konkrétan ki milyen jó ötlettel, képességgel, megoldási javaslattal, kivitelezéssel járult hozzá a sikeres megoldáshoz. A konkrét fogalmazás *növeli* az alacsony státuszú tanuló *önmagával szembeni elvárását*, de a közösség igényét is vele szemben. A személyre szabott, kedvező és nyílt értékeléssel a *pedagógus* hatékonyan *befolyásolja* a tanulási *motivációkat*, az ismeretszerzési és tanulmányi beállítódását, és a fiatalok egymáshoz való viszonyát. A **kompetenciaalapú képzés** elsősorban a pedagógustól vár más hozzáállást, ezért szükséges a **státuszkezelés**. Az *alacsony státuszú tanulók* lehetőséget kapnak, hogy saját jó képességeikkel hozzájáruljanak egy feladat sikeres megoldásához, így hozzáférést biztosítunk számukra az eszközök eléréséhez. A részfeladat teljesítését értékelve gyarapszik a gyenge képességű gyerekek kompetenciája a csoport előtt, és hozzájárulásuk révén a társak számára is *nő értékük a tanulási folyamatban*.

Ha elfogadjuk, hogy senki nem rendelkezik minden képességgel, de *minden gyermeknek vannak jó adottságai*, tehetséges néhány képességben, –másként közeledünk a tanítványokhoz. Az együttműködésen alapuló csoportos tanulás bevezetésekor a leggyakoribb probléma: a *jó képességű tanulók* gyorsan elvégzik a feladatot, és „a többiek csak lemásolják, vagy nem csinálnak semmit”. Ha az *alacsony képességszintű tanulóval* szemben az **elvárás is alacsony**, a tanár és a társak sem várnak tőle értékes, jó feleletet, akkor nem is tud fejlődni. A tanulók kompetencia alapú képzésének **értékelési jellemzői:**

- ◆ *színtfelméréssel* kell rögzíteni az egyes képességek, készségek, tudástartalmak, indulási teljesítményadatait,

- ♦ tanítási folyamatban a cselekvést, az eredményt lényegre törően, *egyéni*leg kell véleményezni,
- ♦ az értékelés a *pozitív megerősítést* részesítse előnyben, a hiányosságok ezt követik.
- ♦ mindenkor elegendő *időt és módot kell biztosítani* a diákok elsajátító *gyakorlására*: az új tartalmak alkalmazására, a készségek kialakulására,
- ♦ az időigényes feladatok se maradjanak befejezetlenül, értékelés nélkül,
- ♦ a tanulói alkotómunka *eredményeinek kiállítás*a (rajz, játék, eszköz, makett, stb.) a legalkalmasabb az önbizalom fejlesztésére,
- ♦ az *egyéni fejlődés* szempontjait követve döntően szóbeli vagy írott szöveges értékelést adjunk,
- ♦ 2 – 3 havonta *azonos eljárással* mérjük az egyéni *képességek teljesítményértékeit*,
- ♦ a tanulói munkavégzés és az eredmények ok-okozati összefüggéseit *a tanulóval együtt értékeljük*, amit korrekciós tevékenység kijelölése követ.

4. A komplex képességfejlesztés kooperatív módszere

A kooperatív tanulás korszerű **tanulásszervezési mód**, amely a korábbi alapelvek működtetésével ad keretet az inkluzív, és ezzel a multikulturális nevelés szemléletének érvényesüléséhez. Az együttműködő tanulás – az oktatási vizsgálatok szerint – megelőzi a hagyományos oktatásszervezést *három alapvető területen*:

1. **Hatékonyabb**, mert azonos időegység alatt a több tanuló számára garantálja az *aktív, sőt interaktív részvételt* a tanulási folyamatban. Erőteltjes a diákok előzetes tudására, az erőforrások maximális kiaknázásra való építkezés, és a koncentráció.
2. **Eredményesebb**, mert sokrétű tudás-elsajátítással *mélyen beépülő*, sajátélményű ismereteket nyújt, ezzel valóban fejlődik az egyén. A kooperatív tanulás résztvevői a *stratégiai problémamegoldás* nézőpontjából közelítenek a feladatokhoz, és a tanulási képességekkel összefüggésben fejlesztik a *társas/szociális képességeiket* is.
3. **Méltányosabb**, mert alapelveivel, képesség-modelljével, kiscsoportos struktúrájával, *kooperatív szerepeivel* valóban biztosítja *minden diáknak* a tudáshoz való egyenlő hozzáférést. Az esélyegyenlőségnek nem csak a kereteit adja, hanem a kézzelfogható *egyenlő esélyeket*.

A **kooperatív tanulásszervezés** alkalom a *szabálykövetésre* is, mert minden közösség ellehetetlenülne szabályozottság nélkül. Mindehhez a tananyag-tartalom – paradigmaváltásnak megfelelő – átalakítása, átcsoportosítása szükséges. A kooperatív tanulásszervezés *technikai jellemzői*:

- ↳ **Csoportalakítás**: a tanulás eltérő összetételű, 4 – 6 fős kiscsoportban folyik, ahol *versengést nélkülöző szociális tér* alakul ki. A *differenciált és toleráns együttműködés* fejlesztő hatására hosszú távon javul a diákok teljesítménye, a saját és a tanuló társak közös tanulmányi előrehaladása miatt kifejlődik a felelősségtudat.
- ↳ **Csoportidentitás kölcsönös segítségnyújtással** a kooperatív csoportmunka addig tart, míg minden gyerek *meg nem érti* a konkrét ismeretanyagot. A tanár által kitűzött célok csak akkor érhetők el, – akkor értékel a pedagógus – ha a csoport minden tagja meg tudja oldani feladatát. A gyerekek a *közös*

eredmény, a teljesítménynövekedés érdekében segítik és tanítják egymást, mindenki felelősséget visel mindenkiért.

↳ **Egymás értékeinek elfogadása, „együttfejlődés”:** A kölcsönös függés miatt az eltérő származású gyerekek jól megismerik egymást, *elfogadóvá válnak*, értékelik egymás különbségeit. A diákok közvetlenül tanulják egymástól az önismereti és szociális készségeket. Pozitív személyiségfejlesztő hatású a többiek figyelme, a törődés, a kisebbségi elfogadás.

↳ **Csoportteljesítmény és önértékelés:** a pedagógus pontszámokkal értékeli. Minden tanuló az *előző teljesítményi pontjaihoz* szerez újabb pontokat, ezzel járul hozzá a csoport közös teljesítményéhez. Így mindenki növeli a csoport összes pontszámát akkor is, ha gyengébben teljesít. A tanulók reális önértékelése sokat fejlődik, a motiváció és teljesítmény magasabb szintű a hagyományosnál.

A kompetencia alapú képzés megvalósítása érdekében a tanulásban lemaradó fiatalokat a komplex képességfejlesztő program *kooperatív módszertana* segíti. A **kompetencia** olyan **általános képesség**, amely tudáson, tapasztalaton, értékeken és hajlamokon alapszik, és amit adott személy tanulás során fejleszt ki magában. A fejlesztő és képzési programot csak metodikailag *igényesen felkészült pedagógusok* valósíthatják meg, ami szükségessé teszi a továbbképzéseken való részvételt. A fejlesztő program *egyévre szabott esélyteremtő segítséget* nyújt a tanulási zavarokkal, visszaeséssel bajlódó gyerekeknek, és *azért komplex*, mert egyidejűleg **több területen** biztosítja a képességek fejlődését, a személyiség pozitív irányú változását. A képességfejlesztő foglalkozások kiemelten kezelik a tanulási feladatok megoldási folyamatában:

- ♦ a személyes törődést, érzelmi stabilitás elősegítését, a valós *tanulói motivációt*,
- ♦ az *akaraterő* és az *erkölcsi tartás* erősítését, az ösztönöző partneri *együttműködést*,
- ♦ a reális önismeretet, és *kommunikáció* készségek fejlesztést,
- ♦ a kreativitást, a szükséges *informatikai háttér* jelenlétét (könyvtár, Internet),
- ♦ a lényeglátást, *eredmény centrikus beállítódást*, a pályaorientációs tudatosságot,
- ♦ az inkluzív és empatikus szemléletet.

Fő feladatok: az egyes diákok tanuláshoz hiányzó *készségeinek kifejlesztése*, pótlása, a visszamaradt kognitív *képességek felzárkóztatása*, hatékony *kommunikáció* megalapozása, az *önbizalom* és *identitástudat* kialakítása, az *alkalmazkodó készség* elmélyítése. A programot a komplexitás mellett a **rugalmasság** jellemzi: a tanulószobai foglalkozások mindig a gyerekek képesség- és tudásszintjéhez igazodnak, a szakmai tevékenység a *gyerekek köré szerveződik*, egyéni szükségleteik szerint, – és nem a tanár, vagy a tantárgyi tartalmak köré.

IV. TANULÓK FELZÁRKÓZTATÁSA ÉS A TEHETSÉG GONDOZÁSA

1. Beilleszkedési, tanulási nehézségek enyhítése

Minden iskolában előfordulnak olyan gyermekek, akik *kisebrendellenességgel* jöttek a világra, vagy pszichikai– idegrendszeri fejlődésük lassabb ütemű. Az ő számukra a *tanulás, a közösségi beilleszkedés speciális nehézségekkel* járhat, segítségük, felzárkóztatásuk *kiemelt pedagógusi gondoskodást* igényel. Iskolánkban szoros a kapcsolat a kicsik esetében az elbocsátó *óvodákkal*. A kiemelt gondoskodást igénylő tanulóinknál a fejlődést több szervezet munkatársai együttesen segítik, így a területileg illetékes nevelési tanácsadó, a gyermekjóléti és családsegítő szolgálat, a gyermekvédelmi szervezetek, az iskolaorvos, a fenntartó, az egyházak. A nehézségek leküzdésében a legfőbb tevékenységek a következők:

- ♦ *szoros kapcsolattartás* a tanuló szüleivel, családjával,
- ♦ megkülönböztetett osztályfőnöki és mentortanári *odafigyelés*,
- ♦ *személyes kapcsolat* a nevelőkkel és a tanuló társakkal,
- ♦ problémák jelzése a gyermekvédelmi felelősnek, a gyermekjóléti szolgálatnak,
- ♦ munkakapcsolat a nevelési tanácsadóval, *közös segítségnyújtás*,
- ♦ *pszichoterápiás foglalkozás* biztosítása igény szerint,
- ♦ szülők és a családok nevelési gondjainak segítése.

A tanuló beilleszkedési zavarait gyakran előidézi, ha a fiatal *nem ismeri* az adott közösség elfogadott rendjét, másrészt belső problémái miatt, figyelemkeltési szándékkal szegi meg a szabályokat, jelezve: valaminek a *hiányát szenved*. Korunk nagy járványa a **tanulói alulteljesítés**: a gyermek nem tud képességei szerint teljesíteni. Ennek több háttér oka lehet: a szülők nagy elvárásai, az agyfélteke dominanciája, tanulási nehézségek, öröklődési tényező, ingerszegény környezet, hátrányos szocio-kulturális helyzet. A célirányos, a két agyféltekét együttesen fejlesztő foglalkozások mellett a tanulási *gátlást kiváltó okokat is orvosolni kell*. Gondos pedagógiai elemzéssel feltárhatók az indítékok, megszüntetésükkel, hatásuk csökkentésével segíthetünk a tanulóknak a beilleszkedésben, zavarainak enyhítésében. A leggyakoribb hiányok: a szeretet, az alapkészségek, a figyelem (mások odafigyelése a tanulóra), szociális jellegű szükségletek vagy anyagiak hiánya.

Az iskolarendszer egyik *leggyengébb láncszeme*, hogy a gyerekeket **nem tanítja meg tanulni**, akik ezért folyamatos további segítségre, tanulási támogatásra szorúlnak. A tanulási kudarcnak kitett fiatalok felzárkóztatása alapvető feladata az iskoláknak, hiszen egyes tanulóknak többszörösen hátrányos körülmények között kell teljesíteniük a tantervi követelményeket. A *tanulás folyamata* nem a tények felhalmozását, hanem az **egyén új megértéseit** jelenti, a jobb módszerek megtalálását a feladatok elvégzéséhez. A kulturális **értékek szétszátása** a hasznos tudományok és készségek átadását jelenti.

A tanulási kudarcot átélt tanulók felzárkóztatása főként abból áll, hogy a gyermek megtanulja – amire nem jön rá magában –, **hogyan tanuljon**:

- hogyan ismeri fel a tanulását gátló tényezőket,

- mit kell tennie, ha a kudarcok miatt már elvesztette érdeklődését,
- melyek a reménytelenség esetén is működőképes, hatékony módszerek,
- milyen a bukás utáni eredményes tanulási technológia.

Iskolánkban a magatartási zavarok, tanulási nehézségek, a szociális akadályoztatás kapcsán **célirányos felzárkóztatás** folyik a következő keretekben:

- ♦ tanítási órákon egyéni képességekhez illeszkedő *differenciált* foglalkozás,
- ♦ *komplex tanulás-segítő és képességfejlesztő program* tanulószobás rendszerben,
- ♦ nevelők és diákok személyes és közösségi kapcsolatainak ápolása,
- ♦ családlátogatások, és a szülők nevelési gondjainak segítése.

Tantárgyi korrepetálás célja, hogy a lassabb tempóban tanulók, vagy gyengébb képességű diákok lehetőséget kapjanak az új ismeretek ismételt elsajátítására, az elmélyítésre, és biztosítsák a szükséges gyakorlást. A beilleszkedési zavarokkal, a képességi szintek elmaradásával, a tanulmányi lemaradással küzdő tanulók **iskolai felzárkóztatását** a következő táblázat foglalja egységbe:

ÉVFOLYAM	PEDAGÓGIAI SZAKASZ	FELZÁRKÓZTATÓ FOGLALKOZÁS	
		szervezeti formája	módszere
Alsó tagozat – nem szakrendszerű képzés			
1. – 2.	<i>bevezető időszak</i>	♦ heti 1 korrepetálás ♦ személyes foglalkozás	♦ differenciált csoport-foglalkozás ♦ egyéni fejlesztés
3. – 4.	<i>kezdő időszak</i>		
Felső tagozat – vegyes: szak- és nem szakrendszerű képzés			
5. – 6.	<i>alapozó időszak</i>	♦ komplex képességfejlesztő program ♦ tanulószoba	♦ kooperatív fejlesztés ♦ egyéni fejlesztés
– szakrendszerű képzés			
7. – 8.	<i>fejlesztő időszak</i>	♦ reál/ humán fakultáció ♦ tanulószoba	♦ differenciált csoport-foglalkozás ♦ egyéni fejlesztés

Az egyéni adottságok, a tehetség minél jobb kibontakoztatását, a tanulói készségek, képességek gondozását, a gyenge tanulók felzárkóztatását, a tantárgyakhoz kapcsolódó *tanulás-segítő és képességfejlesztő program* alapján végezzük.

- ⇒ Az alsó tagozat **1.– 4.** évfolyamán gyenge teljesítményt nyújtó tanulók képességeinek fejlesztését heti órarendbe épített rendszeres felzárkóztató jellegű korrepetáláson *osztálytanítójuk és napközis nevelőjük* végzi.
- ⇒ Az **5.– 6.** évfolyamon a *komplex tanulás-segítő és képességfejlesztő* program megvalósítása tanulószobás rendszer keretében történik.

⇒ A 7.– 8. évfolyamon a továbbtanulás, a középiskolai felvétel elősegítésére a tanulási támogatásnak, míg a jó eredményt elérő tanulók részére párhuzamosan tehetséggondozó fakultációs órákat tartunk, heti 1 órában: magyar nyelv és matematika tantárgyakból. Az egyéni fejlesztéshez a tanulószobás rendszer biztosítja a foglalkozási időt.

2. Tanulmányi felzárkóztatás komplex képességfejlesztő programmal

A komplex tanulás-segítő és képességfejlesztő program bevezetése előtt – a tanév elején –, majd a megvalósítás közben 2 – 3 havonta szintfelmérő **eredményességi vizsgálat** történik. A képességfejlesztő program alkalmazását ily módon minőségbiztosítás kíséri. A gyerekek a képességi szintjének, tényleges teljesítményeinek mérési adatai, és az összesített eredmények jelzik a *képességfejlesztő munka hatékonyságát*. A tanulmányi felzárkóztató tevékenység megkezdéséhez nélkülözhetetlen feltétel a **tanulási probléma** pontos *feltárása*, a tanulmányi hiányosságok konkrét *felsorolása*, a fejlesztendő *képességek azonosítása*. A hiányosságok rendszerezése után a feladatok meghatározására és az egyéni fejlesztési terv összeállítása kerül sor. Ezt követően kell dönteni arról, hogy az érintett tanuló a szükséges képesség-korrekciók és tanulmányi pótlások alapján melyik fejlesztési csoportba kerüljön, és a fejlesztés milyen időbeli ütemezésben történjen.

A korrekció során lényeges a **fokozatosság elvének** betartása, továbbá biztosítani kell a *speciális és komplex gyakorlás* egymást kiegészítő alkalmazását (pl.: speciális gyakorlat fejleszti az összeolvasás képességét, de komplex gyakorlatok szükségesek a tartalom kényegének elmondásához). A tanulók felzárkóztatásában csak akkor érhetőek el mérhető eredmények, ha a tanulási, és a tanulást segítő *módszerek* kellően hatékonyak, és újszerű *tanulásszervezési eljárások* jellemzik a képzést. Az eredménycentrikus képességfejlesztés fontosabb módszertani **jellemzői**:

- ⇒ együttműködő és jártasságra törekvő *differenciált munkaformák* alkalmazása,
- ⇒ probléma-központú és *gyakorlatias képzés* megvalósítása,
- ⇒ kommunikációs és konfliktuskezelési *tréning technikák* használata,
- ⇒ *egyéni tanulási szükségletek*, hiányok szocio-pedagógiai *pótlása*.

A komplex tanulás-segítő és *képességfejlesztő program* a felzárkóztatásra szoruló tanulók több kompetencia területére nyújt célirányos fejlesztést:

❖ **Kommunikáció- és nyelvi fejlesztés**

Olvasás és szövegértés, lényeglátás, tanulási és jegyzetelési technika, Szókincs és nyelvhelyesség, kifejezőkészség, helyesírás, stb.

❖ **Személyes és szociális kompetenciák fejlesztése**

Tudatosság és önszabályozás (önismeret, önértékelés, önbizalom, esztétikai érzék, önkontroll, megbízhatóság, alkalmazkodás, felelősségvállalás)

Szociális kompetenciák: empátia, motiváció, társas készségek (befolyásolás, konfliktuskezelés, irányítás, kapcsolatépítés, együttműködés, viselkedéskultúra).

❖ **Matematikai képességek**

Számolási készségek, műveletek, törtek, formai és mennyiségi tulajdonságok, függvények, problémalátás és megoldás, valószínűségi szemlélet,

❖ **Környezeti tájékozódás és információ-felhasználás**

Térbeli és időbeli viszonyok

Információ-szerzés, rendszerezés, szelektálás, forrás-felhasználás

❖ **Egyéni fejlesztő foglalkozás**

Szaktanári konzultáció, korrepetálás, speciális problémák megoldása

Külön indoklást igényel a fenti képzési területek közül a *személyes és szociális kompetenciák fejlesztése*, mivel ez nem köthető közvetlenül egyik iskolai műveltségi területhez sem. A **tudatos személyiségfejlesztés**, a *közösségi kompetenciák* nélkülözhetetlen részei a komplex képességfejlesztési programnak. Nem lehet tartós képességfejlődést, eredményes tanulmányi felzárkóztatást elérni olyan gyermekeknél, akiknek érzelmi állapota folyamatosan labilis, vagy hiányzik az önbizalmuk, vagy torzult énképpel és irreális önértékeléssel rendelkeznek, magatartásuk felelőtlen, esetleg teljes mértékben nélkülözik az önkontrollt.

Az *önismereti tréningtechnika* és a közösségfejlesztő *dramatikus játékok* elmélyült önértékeléshez, megalapozott önbizalomhoz segítik a diákokat. A szituációs gyakorlatok tapasztalati ismeretekkel, praktikus kommunikációs technikákkal vértetik fel a tanulókat: *javul* a kudarc- és *konfliktustűrő* képesség, könnyebbé válik az alkalmazkodás és a **tolerancia**, kialakulnak a közösség által elvárt kultúrát **viselkedési sémák**. Az önismeret során a tanulók tisztázzák személyiségjegyeiket, tudatosítják *gyengeségeiket*, és előnyös tulajdonságaikat is, megtanulják azokat a mechanizmusokat, melyekkel gátásaik leküzdhetők. A készségek megerősítése, a képességek felismerése és fejlesztése, a korszerű tanulásmódszertani gyakorlat elsajátítása mellett hangsúlyt kap az *önazonosság*, amit a realista önismeret támaszt alá. Mindez szükséges a tudatossághoz, az *állóképesség* és a **konfliktuskezelés** optimalizálásához. A *koncentráló képesség* fejlesztése és a metakommunikációs viselkedés kontrolljának elsajátítása jelentős jártasságbeli előrehaladás a képességszférákban. Ahol emberekkel találkozunk, ott a *személyiségünket eszköztárként* kell használni, hogy megalapozott önbizalommal a **legjobbat** hozzuk ki magunkból.

3. Tehetséggondozás

A tehetséggondozás célja *egy-egy műveltségi területen* emelt szintű felkészítés biztosítása. A tanulók által igényelt – megfelelő létszámú – emelt szintű csoportok tantárgyi óraszámai alapszinten megegyeznek az óraterv óraszámáival, de a tudástartalmak, tantárgyi ismeretek elsajátításának tempójában és mélységében különbség van. Ezek a csoportok az osztálykeretből kiválva is szervezhetőek.

Az egyéni képességekhez igazodó *differenciált tanórai foglalkoztatás* különösen eredményes a tehetséges tanulók számára, akik tudásukban, felkészültségükben az osztály átlaga előtt járnak. A diákok a felsőbb évfolyamokon *választható tanórán* is részt vehetnek, humán vagy reál orientáltságú tantárgyakat

tanulhatnak plusz óraszámban. A felső tagozat **humán és reál fakultációs** óráin lehetőség nyílik a középiskolai felvételhez szükséges tantárgyi előkészítésre. 7. és 8. osztályban a fakultációs csoportok a tanulók választása, teljesítményei alapján szerveződnek. Igény esetén tömbösített középiskolai előkészítő foglalkozást tartanak szaktanáraink.

Tehetséggondozó szakkörök

A különféle szakkörök működése (művészeti, technikai, tantárgyi, érdeklődési kör), a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja. A szakkörök indításáról a felmerülő igények, és az iskola lehetőségei alapján az iskola nevelőtestülete dönt. Szakkör vezetését olyan felnőtt is elláthatja, aki nem az iskola dolgozója.

Tanulmányi és kulturális versenyek, vetélkedők, bemutatók

A tehetséges tanulók továbbfejlesztését segítik a különféle (szaktárgyi, sport, művészeti stb.) versenyek, vetélkedők, melyeket rendszeresen szervezünk. A legtehetségesebb tanulókat az iskolán kívüli versenyekre is felkészítjük a nevelők és a szaktanárok segítségével.

V. GYERMEKVÉDELMI ÉS SZOCIÁLIS FELADATOK

1. A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok, szociális hátrányok enyhítése

A nevelő – tanuló személyes kapcsolat és a családlátogatások egyik fő célja a gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő problémák feltárása, a káros hatások megelőzése. Az iskola gyermekvédelmi tevékenység három fő feladata: a gyermek fejlődését veszélyeztető okok *megelőzése, feltárása, megszüntetése*. Minden **pedagógus kötelessége**, hogy tanulócsoportjában ellássa gyermekvédelmi feladatokat, és feltárja a tanulók fejlődését veszélyeztető körülményeket. A gyermekvédelmi problémák feltárásával a gyerekeket zavaró körülményeket az iskola a gyermekjóléti szolgálat segítségével hatékonyan kezeli, megelőzve ezzel súlyosabbá válásukat. Iskolánk alapvető feladatai a gyermek- és ifjúságvédelem területén:

- ◆ Fel kell ismerni a tanulók egyéni, tanulást nehezítő vagy szociális problémáit,
- ◆ Meg kell keresni a problémák okait és segítséget kell nyújtani a nehézségek megoldásához,
- ◆ Jelezni kell a felmerült problémát a gyermekjóléti szolgálat szakembereinek.

Az iskolában a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok segítésére *gyermek- és ifjúságvédelmi felelős* működik. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős alapvető feladata, hogy segítse a pedagógusok gyermek- és ifjúságvédelmi munkáját. Kiemelt feladatai:

- ◆ A tanulók és a szülők tájékoztatása azokról a lehetőségekről, személyekről, intézményekről, amelyekhez problémáik megoldása érdekében fordulhatnak,
- ◆ Családlátogatásokon vesz részt a veszélyeztető okok feltárása érdekében,
- ◆ A veszélyeztető okok megléte esetén értesíti a gyermekjóléti szolgálatot,
- ◆ Segíti a gyermekjóléti szolgálat tevékenységét,
- ◆ A tanulók anyagi veszélyeztetettsége esetén gyermekvédelmi támogatás megállapítását kezdeményezi,
- ◆ Tájékoztatást nyújt a tanulók részére szervezett szabadidős programokról.

Az *oktatási gyakorlatban* elsősorban az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermekvédelem céljait:

- Felzárkóztató és a tehetséggondozó foglalkozások,
- Az indulási hátrányok csökkentése és a pályaválasztás segítése,
- A differenciált oktatás és képességfejlesztés,
- A személyes, egyéni tanácsadás (tanulónak, szülőnek),
- Egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése, az egészségügyi szűrővizsgálatok,
- A családi életre történő nevelés, a szülőkkel való együttműködés,
- A napközis és a tanulószobai foglalkozások, iskolai étkezési lehetőségek,
- A tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások, szabadidős tevékenységek, szünidei programok),
- A tanulók szociális helyzetének javítása (segély, természetbeni támogatás),
- Tájékoztatás a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról.

A szociálisan rászoruló tanítványokat szülői kérvény, vagy pedagógusi jelzés alapján különböző juttatásokban részesítjük, ezzel segítve az esélyegyenlőséget. Szociális célú támogatási formák:

- Napközi otthon; tanulószobai ellátás;
- Diákétkeztetés; az étkezési díjak kifizetéséhez nyújtott fenntartói támogatás;
- Az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
- A nevelők és a tanulók segítő, személyes kapcsolatai;
- A családlátogatások; a szülők nevelési, életvezetési gondjainak segítése;
- A továbbtanulás irányítása, segítése;
- Az iskolai gyermek- és ifjúságvédelmi felelős tevékenysége;
- A tankönyvvásárláshoz nyújtott segélyek;

3. Szülők , tanulók és pedagógusok együttműködési formái

A tanulókat az *iskola életéről*, az iskolai munkaterről, az aktuális *feladatokról* az iskola igazgatója, a diákönkormányzat vezetője és az osztályfőnökök időben *tájékoztatják* az SZMSZ -ben rögzített rend szerint.

- Az iskola igazgatója legalább évente egyszer a diákközgyűlésen,
- A diákönkormányzat vezetője havonta egyszer a diákönkormányzat vezetőségi ülésén és a diákönkormányzat faliújságján keresztül,
- Az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon.

A **tanulók kérdéseiket**, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, és választott képviselőik útján közölhetik az iskola igazgatójával, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel vagy az iskolaszékkel.

A tanulót és a tanuló szüleit a *tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról* a szaktanárok folyamatosan (szóban, illetve a tájékoztató füzetben keresztül írásban) értesítik. A szülők és a pedagógusok együttműködésére az alábbi formák szolgálnak:

A szülői kapcsolattartás módjai

A szülői értekezlet feladata:

A szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása, a közvetlen kommunikáció biztosítása, a szülők tájékoztatása az alábbiakról:

- az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről,
- az országos és a helyi közoktatás-politika alakulásáról, változásairól,
- a helyi tanterv követelményeiről,
- az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról,
- saját gyermekének tanulmányi előmeneteléről, iskolai magatartásáról,
- a gyermek osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről,
- az osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról,
- a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola igazgatósága felé.

A fogadó óra feladata:

A szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése, valamint konkrét tanácsokkal való segítségnyújtás (otthoni tanulás, szabadidő helyes eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetséggondozás, továbbtanulás stb.).

A nyílt tanítási nap feladata:

A szülő számára betekintést ad az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, tájékozódjon közvetlenül gyermeke és az osztályközösség iskolai életéről.

Írásbeli tájékoztató feladata:

A szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eseményekről, illetve a különféle iskolai vagy osztály szintű programokról.

Igazgatói fogadóóra

A *szülők* kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, és választott képviselőik útján közölhetik az iskola igazgatójával az intézményvezetői fogadó órákon.

A szülői értekezletek, a fogadó órák és a nyílt tanítási napok rendjét az SZMSZ állapítja meg, a konkrét időpontokat az éves munkaterv tanévenként rögzíti.

VI. AZ EGÉSZSÉG- ÉS A KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM

„Az egészség, nem minden, – de egészség nélkül minden semmi.”

1. Az egészségnevelés célja és feladatai

Hazánkban kiemelt fontosságú az egészségnevelés területén gyakorlatias ismeretek nyújtása, mert a **népesség leromlott egészségi állapotára** a lesújtó statisztikai adatok, elemzések mutattak rá. A háttérben társadalmi, mentálhigiénés és genetikai természetű okok egyaránt meghúzódnak: szív- és érrendszeri megbetegedések, daganatok, alkoholizmus, dohányzás, neurotikus és pszichoszomatikus kórállapotok pusztítják a lakosságot. Az **iskola feladata**, hogy tevékenysége során közvetítse a fiataloknak és szüleiknek az egészséges életmódot, a higiéniát, a test- és egészségkultúrát, preferálja az *egészséges élelmiszerek* fogyasztását, a megfelelő vitamin és ásványi anyag bevitelt, a sok mozgást, stb.

Az iskolai egészségnevelés alapvető célja az *egészséges nemzedékek* felnevelésének egyéni és társadalmi igénye. Ez szükségessé teszi, hogy a fiatalok tudományosan *megalapozott, de gyakorlatias ismeretekkel* rendelkezzenek a témában, valamint az iskola felvértezze őket mindazon képességekkel és jártasságokkal, melyeket mindennapi életmódjuk során és szokásaikban hasznosítani tudnak.

Az egészségnevelés kiemelt feladatai

A tanulók rendelkezzenek az egészséges életmód megvalósításához szükséges, életkoruknak megfelelő szintű korszerű ismeretekkel, és begyakorolt jártasságokkal az alábbi témákban:

Az egészség megőrzésének módjai, az egészségvédő szokások kialakítása

- A testi és lelki egészség *védelme*;
- *Egészséges életmód* gyakorlásának *jellemzői*, egészségbarát életvezetés;
- Az egészséges emberi test működése, *normális életfunkciók*,
- Személyes higiénia és az immunrendszer kapcsolata,
- *A tisztálkodás célja*, a test helyes tisztántartási műveletei,
- Helytelen öltözködési és tisztasági szokások, a szennyezettség káros következményei.

A táplálkozás élettani célja és az egészséges étrend elsajátítása

- *A táplálkozás célja*, az egészséges életfolyamatokhoz szükséges *tápanyagok*,
- Az *energiadús táplálékok* (magas zsír és szénhidrát tartalom) túlzott fogyasztásának káros hatásai,
- *Vitaminok és ásványi anyagok szerepe*, az egészséges táplálkozásra jellemző *étrendek*,
- Az egészséget *károsító anyagok* és a szervezetet terhelő étel- és italféleiségek (*gyorséttermi ételek*, a sok tartósító- színező- és állományjavító adalékanyagot és cukrot tartalmazó „*üdítőitalok* „)
- Az *alkohol és kábítószer* fogyasztás szervezetet és személyiséget romboló hatásai,

- Az anyagcsere torzulásai, a szervezeti *függőséget kialakító változások*, a függőség ártalmi és az életvezetés kontroll nélküli eltorzulása,
- A *dobányzás* nikotin és kátránybevitelének károsító hatásai, a sejtek elfajulása,

A mozgás szerepe és hatása az emberi szervezetre

- A *mozgás szervrendszere* (csontozat, izmok, inak, ízületek) és annak normális működése,
- Az aktív életmód, a sport *élettani hatása*,
- A *szerűsleges fizikai terhelés* mértéke, a passzív életmód következményei és az élsport túlzó elvárásainak hatása,
- A *szervezet erőnléte* és a kórokozókkal szembeni *ellenálló képesség kapcsolata*.

Az emberi élet korszakai, a szexualitás

- Életszakaszok és ezek testi - lelki jellemzői,
- A nemi meghatározottság, a szexuális fejlődés különböző szakaszai,
- A nemiség jellegzetességei: a nők és a férfiak eltérő testi és személyiség jegyei,
- A nemi élet biológiai és társadalmi célja, a szexualitás felelőssége,
- Érettség a szexuális életre, a *fogamzásgátlás* életkoronként eltérő módjai.

Az emberi élet konfliktusai, stressz-kerülő életmód

- A családtagok különböző értékrendje és élettapasztalataik összefüggései,
- Családi konfliktusok lelki hatásai,
- A stressz és élettani hatásai,
- A probléma kerülő magatartás és a konfliktuskezelés egészségvédő módjai,
- Kortársak kapcsolatok kialakítása és értéke,
- A jó barát és a partner jellemvonásai, szerepük az emberi életben,
- A személyes boldogulás feltételei, felkészülés a felnőtt életre,
- A társadalmi hatások szerepe életsorsunk alakulásában,
- Az *egyén felelőssége* saját sorsának alakításában.

A balesetvédelmi és elsősegély nyújtási alapeladatok:

- A balesetet megelőzés személyi feltétele: osztott figyelem és koncentráció,
- Alapvető veszélyforrások és ezek elkerülése, önfegyelem,
- Típusbalesetek és hatásuk az emberi szervezetre,
- A balesetkerülő magatartás jellemzői, a társak segítése,
- Elsősegély nyújtási feladatok baleseti helyszínen,
- Sérült végtagok testrészek nyugalomba helyezése,
- Vérzéscsillapítás, kötözések,
- Stabil oldalfektetés (kivéve gerincsérült), kihűlés elleni védelem,
- Teendők mérgezésnél, napszúrásnál, égésnél,
- *Újraélesztési ABC* (átjárható légutak, befújásos lélegeztetés, cirkuláció),

2. Iskolai egészségnevelés megvalósítása

Az egészségnevelés az iskola *valamennyi pedagógusának kötelessége*, minden tanóra és tanórán kívüli foglalkozás kiemelt feladata.

A pedagógusoknak nyitott szemmel és érző szívvel kell a növendékek között tartózkodni, mert sok esetben rajtuk múlik a tanulók egészséges életvezetéséhez való viszonya. Az iskola egyesek szerint az életre készít fel, de a diák már él. A fejlődő gyerekek testi és lelki egészsége fontosabb, mint némelyik elsajátítandó évszám, idegen kifejezés vagy képlet. Az empátia és a nyitottság ezen a nevelési területen nélkülözhetetlen.

A mindennapi testedzés biztosítása során:

- a heti 3 testnevelés óra; mely valamennyi évfolyamra jellemző iskolánkban,
- játékos, egészségfejlesztő testmozgás az 1 – 4. évfolyamon;
- az iskolai sportkör foglalkozásai; különböző sportágú edzések,
- tömegsport foglalkozások; iskolai úszásoktatás, az alsó tagozaton,
- gyógy-testnevelés a rászoruló tanulóknak.

Az egészségтан tantárgy tanítása:

- az iskola valamennyi évfolyamán minden tanévben szereplő tantárgy,
- az egészségтан tanító pedagógus szakirányú továbbképzésen vesz részt,
- a tantárgyi feldolgozás ez elméletet kiegészítő gyakorlati ismeretekből áll,
- a képzés egyik kitűzött célja a mindennapi *hasznosíthatóság*.

Az osztályfőnöki órák

A gyakorlati példákkal alátámasztott témafeldolgozások különösen alkalmasak az életkori sajátosságoknak megfelelő egészségnevelésre..

Tanórán kívüli foglalkozások

- Egészségnevelést szolgáló szakkörök (elsősegélynyújtás, csecsemőápolás, konyhatechnika)
- Kirándulások, túrák minden fél évben osztályonként 1 - 1 gyalog- vagy kerékpártúra a környékre; minden évben egy alkalommal játékos vetélkedő az 5 – 8. évfolyamos osztályoknak az egészséges életmódra vonatkozó tudnivalókról).
- Egészségügyi intézményekben tett látogatások.

Iskolai egészségügyi szolgálat működése

- Az iskolaorvos vagy a védőnő segítségének igénybe vétele: félévente egy alkalommal az 5 – 8. osztályokban 1-1 osztályfőnöki óra megtartásában;
- a tanulók egészségügyi és higiéniai szűrővizsgálatának ellátása.

3. Az iskolai környezeti nevelés célja és feladatai

Az egészségnevelés mellett a **környezettudatos szemlélet** elsajátítása és gyakorlata szintén kiemelt nevelési terület. Az iskolai környezeti nevelés alapvető **célja** a *természeti és társadalmi közegünk értékeinek felismertetése* és mindezek védelme. Ez szükségessé teszi, hogy a fiatalok tudományosan megalapozott, de gyakorlatias ismeretekkel és az egyetlen Föld globális szemléletével rendelkezzenek. Az iskolai képzés célja, hogy felvértesse őket mindazon képességekkel és jártasságokkal, amiket a mindennapi környezetvédő életmódban, és szokásaikban eredményesen hasznosítani tudnak. A tanítási gyakorlat során – tantárgyaktól függetlenül – *minden műveltségi terület* keretében fel kell hívni a diákok figyelmét a környezetet óvó feladatokra, és a növényeket, állatokat, valamint az élettelen természetet védő magatartási módokra. Témakörönként vessük fel, mit tehetünk környezetünk fenntarthatóságáért, a természet védelméért. A jövő nemzedékei érdekében igen fontos a tanulók érzelmi motiválása.

A környezeti nevelés kiemelt feladatai

A tanulók rendelkezzenek a *környezetet ismerő, tisztelő és óvó életmód* megvalósításához szükséges, életkoruknak megfelelő szintű korszerű ismeretekkel, és begyakorolt jártasságokkal. A komplex környezeti nevelés a tanulóknál olyan szemléletet és magatartást indukáljon, melynek jellemzői:

- a *környezettudatos* magatartás,
- a lakóhely élő és élettelen természeti értékeinek felismerése és védelmük,
- a környezetért *felelős életvitel* ismerete és helyes gyakorlata
- a természetet, az embert, az épített és a társadalmi környezetet *tisztelő szokásrendszer* kialakítása,
- a gyakorolt és felelős *környezetvédő viselkedés*,
- a közvetlen természeti környezet óvásához *szükséges képességek* és készségek birtoklása,
- a természeti és a társadalmi környezet *zavartalanságának elősegítése*,
- a környezet fogalmának, a Föld egységének *globális látásmódja*,
- a *környezetszennyezés* formáinak és hatásainak észlelése,
- a szennyezést gátló *megelőző tevékenységek* ismerete és elsajátítása,
- lakóhelyünk környezetvédelmi feladatainak gyakorlása.

4. Környezeti nevelési program megvalósítása

A környezeti nevelés az iskola *valamennyi pedagógusának kötelessége*, minden tanóra és tanórán kívüli foglalkozás kiemelt feladata. A pedagógusoknak megfelelő érzékenységgel és kreativitással kell diákjaikhoz viszonyulni, hiszen a gyermekek környezete egyben a felnőttek világa is.

A természetismeret tantárgy tanítása:

- az iskola alsóbb évfolyamain szereplő tantárgy, melynek metodikája kitűnően illeszkedik a kicsik érdeklődéséhez, kíváncsiságához, tenni akarásához,

- az tantárgyat tanító pedagógus *szakirányú továbbképzésen* vesz részt,
- a tantárgyi feldolgozás ez elméletet kiegészítő gyakorlati ismeretekből áll,
- a képzés egyik kitűzött célja a mindennapi *hasznosíthatóság*.

Földrajz és kémia tantárgyak oktatása

- Mindkét természettudományi tantárgy tematikájában számos lehetőséget ad a földi környezet megismerésére, és a szennyeződések, ártalmak veszélyeinek beláttatására,
- A tanuló kísérletek és a szaktanár bemutató szemléltetése jelentős szemléletformáló hatással vannak a diákokra.

Az osztályfőnöki órák

A gyakorlati példákkal alátámasztott témafeldolgozások különösen alkalmasak az életkori sajátosságoknak megfelelő környezetvédő nevelésre.

Tanórán kívüli foglalkozások

- A környezeti nevelést szolgáló szakkörök (természetjáró kör, kis kémikusok),
- A tanulmányi és szabadidős, vagy közösségfejlesztő kirándulások, túrák (minden fél évben osztályonként 1 - 1 gyalog- vagy kerékpártúra a környékre; minden évben játékos vetélkedő az 5 – 8. évfolyamos osztályoknak a környezetre és annak védelmére vonatkozó tudnivalókról),
- Minden tanévben a „Föld napja” alkalmából történő megemlékezés a környezetvédelemmel kapcsolatos játékos vetélkedővel,
- „Környezetvédelmi őrjárat” szervezése a településen;
- a szárazelemgyűjtés megszervezése az iskolában;
- látogatás a Fővárosi Állat- és Növénykertben és a budapesti Mezőgazdasági Múzeumban.

VII. TANTERVI ALAPELVEK, TANTÁRGYAK ÉS ÓRATERV

1. A helyi tanterv alapelvei

A Budavári Általános Iskola **nevelőtestülete** – a közoktatás jogi szabályozásának változása miatt – úgy határozott, hogy az iskola pedagógiai programját, és annak részeként a helyi tantervet **felülvizsgálja**. Az iskola nevelőtestülete a gyakorlati tapasztalatok és az iskolahasználók véleménye alapján az alábbiakról **döntött**:

A.) Az iskola cél- és értékrendszerét felülvizsgálva **módosítja a pedagógiai programot**, – *annak* nevelési részét és óratervét egyaránt. Az új szakmai program készítéséhez a következők a *jogi iránymutatók*:

- ⇒ a közoktatásra vonatkozó törvények, Kormány- és szaktárca rendeletek,
- ⇒ a *Nemzeti Alaptanterv* követelményrendszere, a műveltségi területek arányszámai,
- ⇒ a jóváhagyott *kerettantervek*,
- ⇒ a *fenntartó* Budavári Önkormányzat helyi *rendelkezései*, finanszírozási *keretszámai*.

Az új tantervi rendszer **nem tartalmaz integrált tantárgyakat**, bár esetenként előfordul, hogy 1 – 1 tantárgy keretében átfogó, globális ismeretek közvetítésére nyílik lehetőség. Az iskola helyi tanterve többségében továbbra is – a gyakorlatban jól bevált – **kerettanterveket alkalmazza**, esetenként *kisebb módosításokkal*.

B.) A nevelőtestület *kiemelt feladatnak* tartja valamennyi diák részére az **egészséges életmód elősegítését**, mert edzett, megfelelő teherbírású, egészséges személyiségű, harmonikus érzelmi világú fiataloktól várható valós teljesítmény, eredményes tanulmányi munka. Az egészséges fiatalság nevelési szándékának megfelelően a *mindennapi testedzés* céljait szolgáló testnevelés órákat, a tanórán kívüli tömegsport foglalkozásokat, az edzéseket, az iskolai sportkör működését, és a kicsik játékos testmozgását egységes keretek között szervezzük. Az **„ép testben ép lélek”** vezérmotívuma szerint a *Sport vagy táncfoglalkozás* nevű tantárgyat vezettük be minden tanulócsoporthoz – a szabadon tervezhető órák keretében, – biztosítva a diákok sokoldalú mozgását és a kiegyensúlyozott testi fejlődését. Ez összhangban van a Nemzeti Alaptanterv és a jogszabályok szándékával.

C.) A helyi tanterv tartalmi jellemzői

- ❖ A **nemzettudat erősítése** és a **kommunikációs fejlesztés** a célja az 1 – 4. évfolyamokon bevezetett **Honismeret és drámajáték** nevű tantárgynak, melyet a kötelező tanórák közé iktattuk. A tantárgy a hazai néphagyományok és kulturális örökség ismereteinek közvetítésével, valamint a dramaturgia sokoldalú módszereivel rendkívül hatékonyan fejleszti alsó tagozatos gyerekek személyiségét, gazdagítja érzelmi világát.

- ❖ Az 1 – 2. évfolyamokon, a szabadon tervezhető órákban, – mint fent említettük – helyi tantárgyként a **Sport és táncfoglalkozást** építettük be.
- ❖ A NAT előírásai szerint a 4. évfolyamon kezdjük az **idegen nyelv** oktatását a kötelező óraszám terhére, heti 3 órában, bontott csoportok keretében. Meggyőződésünk szerint – iskolai körülmények között – nem lehet addig eredményes nyelvi képzést folytatni, amíg a gyermekek nem sajátították el saját anyanyelvük elemi ismereteit, készségeit (olvasás, írás). A szülői kívánalmaknak eleget téve – az 1 – 3. évfolyamon *játékos idegen nyelvórákat* tartunk a gyermekek érdeklődésének felkeltésére, az elemi kommunikációt biztosítva. Ezek a tanórák a *szabadon választható* órák között vannak, – létszámtól függően bontott csoportú foglalkozás keretében.
- ❖ A felső tagozat évfolyamain a *szívnvonalas képzés céljával* a tanulók számára *kötelező humán* (magyar nyelv és irodalom) *és reál* (matematika) **többlétórát** tartunk, mely rendszer tanulócsoportonként 1 – 2 órával növeli a heti tanórák számát. A többlét órák összes száma sem lépi túl a jogszabályban meghatározott maximális tanulói terhelhetőséget. Az óratervbe épített többlétórák rendszere:
 - ◆ egyrészt lehetővé teszi az alapozó szakasz **képességfejlesztő foglalkozásainak** megtartását a felzárkóztatás érdekében,
 - ◆ másrészt biztosítja a *tehetséggondozás* elmélyültebb ismeretszerzését az 5. – 8. évfolyamokon.
- ❖ Az 5. – 8. osztályos a tanulók *további óraszámában humán- vagy reálfakultáció választhatnak* szabadon, tanévenként a szorgalmi időszak elején (szeptember első hetében). A bontott tanulócsoportú fakultációs foglalkozásokon a tanulók részvétele – a szülők hozzájárulásával – a választásnak megfelelően *kötelező*. A humán- vagy reálfakultáció a heti óraszámot további 1 – 1 tanórával emeli. Iskolánkban emelt szintű oktatást – annak megterhelő heti magas tanóra szükséglete miatt – nem vezetünk be egy tantárgyból sem.

D.) Az általános iskolai oktatás *alapozó szakaszának* két évfolyamán a *szakrendszerű oktatás* mellett – a jogszabályi előírások alapján a 2008/2009. tanévtől kezdődően – be kell vezetni a **nem szakrendszerű képzést**. Az érintett 5 – 6. évfolyam osztályaiban **komplex képzési program** alapján – a heti óraterv szerint a kötelező tanórai, és a tanórán kívüli foglalkozási időben – korszerű **módszertan megvalósításával**, felzárkóztató és fejlesztő képzést tartunk.

Az egész iskolára azonos szellemiségű Pedagógiai program megvalósításához *egységes heti óratervet* dolgozott ki az intézmény igazgatója – *közoktatási szakértő* szakmai támogatásával és együttműködésével.

Az óratervre jellemző, hogy tudatosan *kerüli* az egyes tantárgyaknál a *heti 1/2 óraszámokat*. A tapasztalat azt mutatta, hogy a fél óraszámok jelentősen nehezítik az intézményi feladatellátás szervezését.

E.) Tantestületünk álláspontja alapján **a tanulók teljesítményeinek értékelése** – az eddigi hagyományoknak megfelelően – az érdemjegyek és az osztályzatok alkalmazásával történik, melyet időszakonként *írott szöveges minősítés* is kiegészít. Nincsenek a helyi tantervben olyan tantárgyak, amelyekből a tanulók teljesítményét nem értékeljük.

2. Kötelező és választható tantárgyak

1. Kötelező, választható tantárgyak Tantervek

A Budavári Általános Iskola évfolyamain az oktatás és a nevelés gyakorlati megvalósítása a következő **dokumentumok** felhasználásával folyik:

- ⇒ Nemzeti Alaptanterv és szakmai iránymutatása,
- ⇒ az Oktatási Minisztérium kerettantervei,
- ⇒ egyes tantárgyaknál helyi kidolgozású tantervek.

Az iskolánkban előírt tantárgyi *tananyagokat* és a tanulói számonkérés, értékelés **követelményeit** a helyi tanterv részletes **tantárgyi tanterveiben** foglaltuk össze.

3. Az iskola óraterve

BUDAVÁRI ÁLTALÁNOS ISKOLA TANTERVI ÓRATERVE

MŰVELTSÉGI TERÜLETEK	ÉVFOLYAMOK ÓRASZÁMA							
	Tantárgyak	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
MAGYAR NYELV, IRODALOM	8	7	8	7	4 ⇨ 3+1	4 ⇨ 3+1	3+	4
EMBER ÉS TÁRSADALOM								
Hon és népismeret/ tánc és dráma	1	1	1	1				
Történelem					2	2	2	2
IDEGEN NYELV				3/3	3 ⇨ 2+1/2+1	3 ⇨ 2+1/2+1	3/3	3/3
MATEMATIKA	4	4	4	4	4 ⇨ 3+1	4 ⇨ 3+1	3+	3+
EMBER ÉS TERMÉSZET, FÖLDÜNK–KÖRNYEZETÜNK								
Környezetismeret, Természetismeret, egészségtan	1	1	2	2	2 ⇨ 1+1			
Biológia, egészségtan						1+⇨+1	2	2
Földrajz						2 ⇨ 1+1	1	1
Fizika							2	2
Kémia, környezetvédelem							2	1+
MŰVÉSZETEK								
Ének-zene	1	1	1	1	1	1	1	1
Rajz és vizuális kultúra, Mozgóképkultúra, médiaismeret	1	2	1	1	2 ⇨ 1+1	1	1	1+
INFORMATIKA				0,5/0,5	0,5/0,5	0,5/0,5	1/1	1/1
TECHNIKA ÉS ÉLETVITEL	1	1	1	0,5/0,5	0,5/0,5	0,5/0,5	1/1	1/1
TESTNEVELÉS ÉS SPORT	3	3	2	2,5	2,5	2,5	2	2
Osztályfőnöki nevelés					1	1	1	1
NAT kötelező óraszám	20	20	20	22,5	22,5	22,5	25	25
Tánc és sportfoglalkozás	1	1	1	1,5	1,5	1,5	1	1
I. nyelv, humán/ reál többletóra	1/1	1/1	1/1			1(+)	2(+)	3(+)
Humán/ reál fakultáció					⇨ +1/1	⇨ +1/1	1/1	1/1
Helyi tanterv óraszükséglete	22	22	22	24	25	26	29	30

VIII. A TANULÓI KÖVETELMÉNYEK, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS

1. A tanulók felvételi és továbbhaladási követelményei

Iskolánk a **beiskolázási körzetéből** – melyet a fenntartó határoz meg, – minden jelentkező tanköteles korú tanulót felvesz. Az első osztályba történő beiratkozás feltétele, hogy a gyermek az adott naptári évben a 6. életévét május 31. napjáig betöltse, vagy ha ezt csak december 31. napjáig tölti be, a szülő kérje gyermeke felvételét az iskolába.

Az első évfolyamba történő **beiratkozás**kor be kell mutatni:

- a gyermek születési anyakönyvi kivonatát;
- a szülő személyi igazolványát;
- a gyermek felvételét javasoló óvodai szakvéleményt,
- a nevelési tanácsadó felvételt javasoló szakvéleményét, ha az óvoda a nevelési tanácsadó vizsgálatát javasolta;
- a gyermek egészségügyi könyvét, a gyermekorvos felvételi javaslatával;
- szükség esetén a szakértői bizottság véleményét.

A beiratkozási körzetbe nem tartozó gyermekek felvételéről – a szülő kérelmére – az iskola **igazgatója dönt**. A tanuló előző évi tanulmányi eredménye, magatartás és szorgalom érdemjegyei fontos szempontok a felvételi kérelem elbírálásakor. Felvétel esetén a 2 – 8. évfolyamon be kell mutatni:

- a tanuló anyakönyvi kivonatát;
- a szülő személyi igazolványát;
- az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt;
- az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot.

Másik iskolából történt **átvétel során** az iskola helyi tantervi követelményei alapján *szintfelmérő* vizsgát kell tennie a tanulónak, ha ezt az igazgató szükségesnek ítéli. Amennyiben a tanuló valamely tantárgyból a szintfelmérő vizsgán az előírt követelményeknek nem felelt meg, a vizsgát az adott tantárgyból két hónapon belül megismételheti. Írásbeli kérelem esetén a szülőt írásban értesíti az iskola a felvételi döntésről

A tanuló az iskola **magasabb évfolyamára akkor léphet**, ha *ismereteiben, készségeiben és jártasságában megfelel* valamennyi tanított tantárgyból a meghatározott minimális követelményeknek, – az elégséges (2) szintjének.

A követelmények teljesítését a pedagógusok év közbeni *tanulói munka, szorgalom, és magatartás* alapján bírálják el, tanév közben érdemjegyekkel, félévkor és a tanév végén tantárgyi *osztályzatokkal*. Ha a tanuló az évfolyam végén 1 vagy 2 tantárgyból elégtelen (1) osztályzatot kap, a következő tanév előtt augusztusban *javítóvizsgát* tehet. Ha a tanuló a tanév végén 3 vagy több tantárgyból szerez elégtelen osztályzatot, az évfolyamot meg kell *ismételnie*.

A magasabb évfolyamba lépéshez *osztályozó vizsgát* kell tenni annak a tanulónak, aki valamely tantárgyból nem szerezte meg az év végi osztályzatot. Ez akkor fordulhat elő, ha a tanuló:

- az igazgató felmentésével nem vett részt a tanórai foglalkozásokon,
- az iskola igazgatója engedélyezte, hogy 1 vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse;
- egy tanítási évben 250 óránál többet mulasztott;
- magántanuló volt.

2. Tanulók számonkérése, értékelési módok, érdemjegyek és osztályzatok

A Budavári iskola tantestülete a pedagógiai munka feladatának tekinti a diákok tanulmányi munkájának és viselkedésének a folyamatos *ellenőrzését*, valamint az *értékelő visszajelzéseket*. A tantervi követelmények teljesítését – az egyes tantárgyak jellegzetességei szerint – a tanulók:

- szóbeli felelete,
- írásbeli munkája,
- gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrzik.

A tanulmányok ellenőrzése kiterjed a régebben tanult tananyagra is. A diákok egy – egy nagyobb témakör befejezésekor – áttekinthető ismétlés és a tananyag összefoglalása után – *témazáró feladatokat* oldanak meg, szóban vagy írásban.

A fiatalok szóbeli *kifejezőképességének* és nyelvi kommunikációjának fejlesztése érdekében a nevelők elsősorban *szóbeli felelet* formájában ellenőrzik a követelmények elsajátítását. A tanulók szóbeli feleleteinek vagy a gyakorlati képességek bemutatásának *túlsúlyban* kell jelen lenni az írásbeli számonkérésekhez képest.

A nevelők a tanulói teljesítmények és az előmenetel *értékelését, minősítését* az iskola helyi tantervi követelményeihez viszonyítva végzik. Figyelembe veszik azonban azt is, hogy a tanulói teljesítmény hogyan változott – emelkedett vagy hanyatlott – az előző értékeléshez képest. Iskolánkban a hagyományos **ötfokozatú értékelést** alkalmazzuk, mert meggyőződésünk, hogy a fiataloknak szükségük van teljesítményeik minősítésére. A pedagógus értékelő *visszajelzése* tájékoztatja a diákot és a szülőt a tanuló által végzett tanulmányi munka iskolai értékéről, – ezzel vonatkoztatási rendszerbe helyezi a teljesítményeket.

Iskolánk 2010. szeptember 1.-től alkalmazza a 2010. évi LXXI. törvény adta **értékelést**, mely szerint a tanuló a **2. évfolyamtól** magasabb évfolyamra akkor léphetett, ha **sikeresen teljesítette** az adott évfolyamon előírt tanulmányi követelményeket. A nevelőtestület szülői beleegyezés nélkül **évfolyamismétlésre** utasítja azt a diákot, aki nem tett eleget az előírt tanulmányi kötelezettségének. Ugyanakkor lehetőség van a **javítóvizsga** letétele az elégtelen év végi osztályzat esetében akármennyi tantárgyból, a végrehajtási rendelet szabályozása szerint. Intézményünk jelen pedagógiai programban határoz arról, hogy a nevelőtestület a tanulói teljesítmények értékelésére a **hagyományos osztályzás** módszerét alkalmazza a **2-8. évfolyam befejezéséig**.

- ❖ Az alsó tagozat **1. évfolyamán félévkor és év végén,**
2. évfolyamán (még a 2010/11-es tanévben) **félévkor**
szöveges minősítéssel kell kifejezni, hogy a tanuló
 - ◆ **kiválóan** teljesített,
 - ◆ **jól** teljesített,
 - ◆ **megfelelően** teljesített
 - ◆ **felzárkóztatásra** szorul.
- ❖ Az alsó tagozat **2 – 4. évfolyamon félévkor és év végén** a tanulók teljesítményét év közben tantárgyi **érdemjegyekkel** értékeljük. Az ötfokú osztályzatokat **esetenként** lényegre törő rövid **szöveges értékeléssel** egészíti ki az osztálytanító.
- ❖ A felső tagozat **5 – 8. évfolyamain félévkor és év végén** a tanulói teljesítmények értékelése **csak** az ötfokú skála tantárgyi osztályzataival történik. A tanulói eredmények **félévi értesítéskor** azonban **egyedi esetekben** sor kerül a hagyományos osztályzás **indokolt szöveges kiegészítésére**, – ha ezt a tanuló osztályfőnöke, vagy az osztályban tanító pedagógusok többsége szükségesnek ítéli.

Az érdemjegyek és az osztályzatok azonosak a következők szerint:

⇒ a **tudás** értékelése és minősítése:

jeles (5) jó (4) közepes (3) elégséges (2) elégtelen (1)

⇒ a **magatartás** értékelése és minősítése:

példás (5) jó (4) változó (3) rossz (2)

⇒ a **szorgalom** értékelése és minősítése:

példás (5) jó (4) változó (3) hanyag (2)

- ◆ A fentiekén túlmenően minden évfolyam tanulóit - az **első és a harmadik negyedévben** - szövegesen is értékeljük, jelezve az előrehaladást, változást a tantárgyi előmenetelben, a szorgalomban, magatartásban.

Az egységes iskolai értékelésben a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak **pontszámait** százalékos arányok alapján váltják át érdemjegyekre a szaktárgyakat tanító pedagógusok:

Teljesítmény	Érdemjegy
91 – 100 %:	jeles (5)
76 – 90 %:	jó (4)
51 – 75 %:	közepes (3)
34 – 50 %:	elégséges (2)
0 – 33 %:	elégtelen (1)

3. Az évfolyamok tantárgyai, a tananyag feldolgozás tanórai aspektusa

Az iskolai *tanterv követelményeinek elsajátítása* a kötelező tanórákon történik, a tananyag pedagógus által irányított közös feldolgozásával. A nevelők és a szaktanárok a pedagógiai program helyi tanterve alapján, évfolyamok szerint **tantárgyi tanmeneteket** készítenek, melyek a tanítási folyamat részletes feladat- és tevékenységi ütemtervei. Iskolánkban a félévi értesítőkből, és az év végi bizonyítványokban a következő tantárgyak eredményeit minősítjük:

Alsó tagozati minősítés:

- ⇒ **1. évfolyam:** magyar, matematika, környezetismeret–egészségtan, ének–zene, rajz, technika és életvitel, testnevelés, választás esetén játékos idegen nyelv.
- ⇒ **2. évfolyam:** magyar nyelv és irodalom, matematika, környezetismeret–egészségtan, ének–zene, rajz, technika és életvitel, testnevelés, választás esetén játékos idegen nyelv.
- ⇒ **3. évfolyam:** magyar nyelv és irodalom, matematika, környezetismeret–egészségtan, ének–zene, rajz, technika és életvitel, testnevelés, választás esetén játékos idegen nyelv. informatika
- ⇒ **4. évfolyam:** magyar nyelv és irodalom, honismeret és drámajáték, idegen nyelv, matematika, környezetismeret–egészségtan, ének–zene, rajz, informatika, technika és életvitel, testnevelés.

Az első 3 évfolyamon a játékos idegen nyelv, az informatika szöveges értékeléssel, a honismeret és drámajáték mind a négy évfolyamon részt vett minősítéssel zárul.

Felső tagozati minősítés:

- ⇒ **5. évfolyam:** magyar nyelv és irodalom, hon és népismeret, történelem, idegen nyelv, matematika, természetismeret, ének–zene, rajz, informatika, technika és életvitel, testnevelés
- ⇒ **6. évfolyam:** magyar nyelv és irodalom, hon és népismeret, történelem, idegen nyelv, matematika, biológia, földrajz, ének–zene, rajz, informatika, technika és életvitel, testnevelés

Az 5-6. évfolyamon a tánc és dráma tantárgy értékelése szöveges minősítéssel történik.

- ⇒ **7. évfolyam:** magyar nyelv és irodalom, történelem, idegen nyelv, matematika, biológia, földrajz, fizika, kémia, ének–zene, rajz, informatika, technika és életvitel, testnevelés
- ⇒ **8. évfolyam:** magyar nyelv és irodalom, történelem, idegen nyelv, matematika, biológia–egészségtan, földrajz, fizika, kémia, ének–zene, rajz, médiaismeret, informatika, technika és életvitel, testnevelés

Az egészségtan tantárgy a természetismeret, ill. a biológia tantárgyakon belül kerül értékelésre.

A **tanórai munka** szervezése és megvalósítása **tanulók számára akkor hasznosul**, ha a pedagógiai program és a tantárgyi tanmenet alapján a **konkrét ismeret-közvetítés**:

- ❖ **motivált, célirányos, logikus és élményszerű**
- ❖ a **tudatosítás** érdekében vázlatosan **rögzítik** a tanítási célt és a feladatokat
- ❖ az új tananyag feldolgozása **adekvát rendszerbe** épül,
- ❖ a sikeres elsajátítás javára **eredmény-orientált tevékenységekre** épül
- ❖ a tanulókkal való kooperáció **szakmai és módszertani szempontból megalapozott**
- ❖ a tanórai **gyakorlást**, és elmélyítő **összefoglalást** tartalmaz,
- ❖ **házi feladat** kiadása biztosítja ismeretek és készségek megszilárdítását.

A házi feladatok legfontosabb funkciója a tanórán feldolgozott tananyaghoz kapcsolódó **gyakorlás** (készség- és képességfejlesztés), valamint a tananyag **ismereteinek a megszilárdítása**; a memoriterekkel az emlékezet fejlesztése. Iskolánkban a házi feladatok meghatározásával kapcsolatosan az alábbi szabályok érvényesülnek:

- ◆ Az 1 – 4. évfolyamon a tanulók hétvégére nem kapnak házi feladatot.
- ◆ Az 5 – 8. évfolyamon a tanulók a tanítási szünetek idejére a szokásos feladatokon túl nem kapnak sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot;
- ◆ A tanulók eredményes felkészülése érdekében egy tanítási napon belül egy-egy osztályközösség csak 2 témazáró (vagy félévi, év végi felmérő) dolgozatot írhat, melynek dátumát, tantárgyát a pedagógus előre rögzíti a haladási naplóban.

4. A tanulói magatartás minősítése

Iskolánkban a diákok viselkedését, magatartási megnyilvánulásait valamennyi évfolyamon egységesen ítéljük meg, négyfokozatú értékelést alkalmazva. A *példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2)* érdemjegyeket, illetve osztályzatokat használjuk. A tanulók magatartását az osztályfőnök minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli. A félévi és tanév végi osztályzatot az osztályfőnök javaslatára a *nevelőtestület azon tagjai* állapítják meg, *akik tanítják, nevelik* az érintett tanulót. Iskolánkban a magatartás minősítési ismérvei a következők:

Példás (5) magatartású, aki:

- a.) Betartja az emberi és közösségi együttélés szabályait.
- b.) Felelősséget érez az iskola, a közösség iránt; megtartja az iskola házirendjét; kezdeményezőkézségével segíti az iskolai életet.
- c.) Önként vagy megbízásból munkát vállal a közösségért, és ezt megbízhatóan teljesíti.

- d.) Önállóan és meggyőződéssel nyilvánítja ki véleményét, emberi kapcsolataiban őszinte, művelt fiatalhoz illő hangnemet használ.
- e.) Törekszik az önnevelésre, önművelésre, nincs fegyelmi büntetése, illetve fegyelemsértésre vonatkozó tanári bejegyzése.
- f.) Nincs késése és igazolatlan órája.

Jó (4) magatartású aki:

- a.) Az előbbieket egyikének nem felel meg kifogástalanul.
- b.) Nincs igazolatlan mulasztása a naplóban lévő füzetben csak enyhe figyelmeztetés, bejegyzés szerepel.

Változó (3) magatartású aki:

- c.) Az előbbieket egyike ellen súlyosan ill. kis mértékben, de ismételten vétett (tiszteletlenség, durvaság).
- d.) Osztályfőnöki, szaktanári (intő) büntetése van.
- e.) Egy tanítási napot meghaladó igazolatlan órája van.

Rossz (2) magatartású aki:

- a.) Az előbbi pontok közül több ellen is súlyosan vétett.
- b.) Szigorú megrovást kapott vagy igazgatói büntetése (rovó) van.
- c.) Egy tanítási napot meghaladó igazolatlan órája van.
- d.) Romboló magatartásával többszöri figyelmeztetés ellenére sem hagy fel.

5. A tanulói szorgalom minősítése

A tanulók *kitartását, odaadó figyelmét, koncentrálo képességét, valamint akaraterejét* fejezik ki szorgalom minősítő jegye. A *példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2)* érdemjegyeket, illetve osztályzatokat használjuk. A tanulók szorgalmát az osztályfőnök minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli. A félévi és tanév végi osztályzatot az osztályfőnök javaslatára a *nevelőtestület azon tagjai* állapítják meg, *akik tanítják és nevelik* az érintett tanulót. Iskolánkban a szorgalom minősítési ismérvei a következők:

Példás (5) szorgalmú, aki a következő szempontok mindegyikének megfelel:

- a.) Kötelességeit pontosan teljesíti (írásbeli feladatait önállóan készíti el, mulasztásait időben pótolja, indokolt készségtelenségét időben jelenti és igazolja, az órákra képességének megfelelően és megbízhatóan készül), tanulmányi téren kezdeményező (érdeklődő, aktív).
- b.) Tevékenyen részt vesz egyéni fejlődését szolgáló diákkörök munkájában ill. tanulmányi versenyeken, pályázatokon (de csak akkor, ha mindez nem megy kötelező munkája rovására).

- c.) Aki rendben tartja iskolai holmiját; könyvei, füzetei tiszták, padjával törődik, írásbeli munkáinak külalakja gondos, felszerelését rendszeresen elhozza a tanítási órákra.

Jó (4) szorgalmú.

- a.) Aki az előbbiek egyikének nem felel meg, de ilyenek miatt fegyelmező intézkedést nem kapott (többszöri szóbeli vagy egy írásbeli figyelmeztetés).

Változó (3) szorgalmú

- a.) Aki az előbbiek egyike ellen súlyosan, ill. kisebb mértékben, de ismételten vétett, és emiatt egynél több írásbeli figyelmeztetést, vagy egy intést kapott.

Hanyag (2) szorgalmú

- a.) Aki az előbbiek közül több ellen is súlyosan és ismételten vétett, és ezért osztályfőnöki figyelmeztetést kapott.

Elégtelen (1) osztályzatú tanuló hanyagnál jobb szorgalom-minősítést nem kaphat.

6. A felkészüléshez előírt házi feladatok meghatározása

A házi feladatok legfontosabb funkciója a tanórán feldolgozott tananyaghoz *kapcsolódó gyakorlás* (képesség- és képességfejlesztés), valamint a tananyag *ismereteinek a megszilárdítása*; a memoriterekkel az emlékezet fejlesztése. Iskolánkban a házi feladatok meghatározásával kapcsolatosan az alábbi szabályok érvényesülnek:

- ◆ Az 1 – 4. évfolyamon a tanulók *hétfőjére* nem kapnak házi feladatot.
- ◆ Az 5 – 8. évfolyamon a tanulók a *tanítási szünetek idejére* a szokásos feladatokon túl nem kapnak sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot;
- ◆ A tanulók eredményes felkészülése érdekében *egy tanítási napon* belül egy-egy osztályközösség csak 2 *témazáró* (vagy félévi, év végi *felmérő*) *dolgozatot* írhat. A témazáró dolgozatok dátumát, tantárgyát és a pedagógus aláírását *előre kell rögzíteni* a haladási naplóban, a többi pedagógus tájékoztatása miatt.
- ◆ A tanulók *házi feladatainak mennyisége* az összes tantárgyból csak annyi lehet, hogy a felkészülési idő ne haladhassa meg alsó tagozaton a napi 1 órát, felső tagozaton a napi 2 órát. Ennek betartása érdekében a diákönkormányzati vezetők, vagy az osztálytitkárok udvariasan jelezhetik tanáruknak, ha a házi feladat túlságosan megterhelő.

IX. A TANULÓK DICSÉRETE ÉS FEGYELMEZÉSE

1. A tanulók dicsérete és jutalmazása

A Budavári iskola dicséretben részesíti, illetve jutalmazza azt a tanulóját, aki képességeihez mérten:

- ⇒ tanulmányit kiemelkedően végzi,
- ⇒ kitartóan szorgalmas,
- ⇒ példamutató közösségi magatartást tanúsít,
- ⇒ eredményes kulturális tevékenységet folytat,
- ⇒ kimagasló sportteljesítményt ér el,
- ⇒ jól szervezi és irányítja a közösségi életet, tartósan vagy kiváló eredménnyel záruló együttes munkát végez,
- ⇒ egyéb módon hozzájárul az iskola jó hírnevéhez.

Budavári Emlékérem – M. Kiss Katalin keramikus művész alkotása - adományozásával jutalmazzuk azt a tanulót, aki 8 éven keresztül kitűnő bizonyítványt szerzett.

A kiemelkedő tanulói teljesítmény *egyéni dicséretet* von maga után. A kiugró eredményű együttes munkát, és a példamutató együttesen helytálló közösséget *csoporthoz dicséretben* kell részesíteni.

A *szóbeli és írásos dicséreteket* a tájékoztató füzetbe és az osztálynaplóba be kell jegyezni! A dicséretes tanulók nevét a dicséretes teljesítmény megnevezésével együtt közzé kell tenni az intézményi *falújságon* (iskolaújságban).

Az írásos dicsérek formái:

- tanítói, tanári, nevelői dicséret,
- osztályfőnöki dicséret,
- igazgatói dicséret,
- nevelőtestületi dicséret.

Az egész tanévben kiemelkedő teljesítményű tanulók tantárgyi, szorgalmi és magatartási dicséretét a *bizonyítványba* is be kell vezetni.

Az iskolai szinten is kimagasló teljesítményű tanulók igazgatói és általános nevelőtestületi dicséretét a tanévzáró ünnepély nyilvánossága előtt *oklevéllel* kell elismerni

A dicséretes tanulók *könyv és tárgyjutalomban* részesülhetnek. Elismerés illeti a tanulmányi és kulturális versenyek győzteseit, az év tanulóját, az év sportolóját, az iskola jó hírét egyéb módon öregbítő tanulót.

2. Fegyelmező intézkedések és büntetések

Az a tanuló, aki *kötelességeit enyhébb formában megszegi*: a házirendben foglaltakat nem tartja be, igazolatlanul mulaszt, tanulóhoz nem méltó magatartást tanúsít, fegyelmi intézkedésben részesítendő, mely a súlyosabb fegyelemsértést megelőző nevelési eszköz. A cselekmény súlyától függően – az írásos intézkedés előtt, – *szóbeli figyelmeztetésben* is részesíthető a tanuló. A fegyelmi intéseket a tanuló tájékoztató füzetébe, valamint az osztálynaplóba – vagy az ahhoz csatolt magatartási füzetbe - is be kell írni!

Az *írásos fegyelmi intézkedések*: figyelmeztető, intő, rovó,

- tanítói, tanári, nevelői,
- osztályfőnöki,
- igazgatói.

Az igazgatói írásbeli intést az osztályfőnök kezdeményezi.

Fegyelmi büntetések

Az a tanuló, aki kötelességeit *vétkesen és súlyosan megszegi*, fegyelmi eljárás alapján írásbeli határozattal fegyelmi büntetésben részesítendő. Iskolánkban a fegyelmi eljárás lefolytatására és a fegyelmi büntetés kiszabására a *Fegyelmi Bizottság* jogosult.

A felelősségre vonás eljárás módját - a kötelezettségszegést követően 3 hónapig - jogszabály határozza meg. Fegyelmi büntetések:

- megrovás,
- szigorú megrovás,
- kedvezmények, juttatások csökkentése, illetőleg megvonása,
- áthelyezés másik osztályba, tanulócsoportba, vagy iskolába,
- eltiltás tanév folytatásától (nem tankötelesnél).

X. A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSE

1. „Hungarofit” teszt mérései

A tanulók fizikai állapotának mérését – „Hungarofit teszt” alapján – a testnevelő pedagógusok végzik el a testnevelés órákon, *tanévenként két alkalommal* (október és május hónapban). Az évente kapott eredményeket összehasonlítják és ezt a szülők tudomására hozzák. A tanulók fizikai állapotának mérését szolgáló *feladatok, és pontszámok:*

- ♦ **Helyből távolugrás:** z alsó végtag dinamikus erejének mérése

Kiinduló helyzet: a tanuló az ugróvonalat nem érintve (ugródeszka) mögé áll,

Feladat: térdhajlítás, egyidejűleg páros karlendítés hátra hátsó rézsútos mélytartásba, előzetes lendületszerzés, majd erőteljes páros lábú rugaszkodás és elugrás előre.

Értékelés: az utolsó nyom és az ugróvonal közötti távolságot mérjük méterben.

Fiúk és lányok eredményének átszámítása pontszámmá: a Mellékletben.

- ♦ **Hason fekvésből törzsemelés és leengedés folyamatosan:** – a hátizmok dinamikus erő-állóképességének mérése

Maximális időtartam: 4 perc.

Kiinduló helyzet: a tanuló a hasán fekszik úgy, hogy az állával megérinti a talajt, és mindkét karja laza tarkóratartás helyzetében van. A vizsgálatot végző személy az egymáshoz tett lábfejeket a földhöz szorítja.

Feladat: a tanuló az 1. ütemre törzsemelést végez,
2. ütemre összeérinti a könyökét az álla alatt,
3. ütemre visszanyit tarkóratartásba,
4. ütemre törzsét leengedve visszafekszik a földre.

Értékelés: négy perc alatt végrehajtott törzsemelések száma.

Fiúk és lányok eredményeinek átszámítása pontszámmá: a Mellékletben.

- ♦ **3. Hanyattfekvésből felülés térdérintéssel folyamatosan:** – a hasizmok erő-állóképességének mérése

Maximális időtartam: 4 perc.

Kiinduló helyzet: a tanuló torna szőnyegen a hátán fekszik, és mindkét térdét 90 fokos szögben behajlítja. Laza tarkóratartás előre néző könyökkel.

Feladat: a tanuló üljön fel, könyökével érintse meg azonos oldalon a combokat. Hanyattfekvés és újabb felülés következik folyamatosan.

Értékelés: a szünet nélküli szabályosan végrehajtott felülések száma 4 perc alatt.

Fiúk és lányok eredményeinek átszámítása pontszámmá: a Mellékletben.

- ♦ **Fekvőtámaszban karhajlítás- és nyújtás folyamatosan:** – a vállövi és a karizmok dinamikus erő-állóképességének mérése

Maximális időtartam: lányok 2 perc; fiúk: 4 perc.

Kiinduló helyzet: mellső fekvőtámasz (tenyerek vállszélességben előre néző ujjakkal, egyenes törzs, nyak a gerinc meghosszabbításában, nyújtott térd, merőleges kar).

Feladat: a tanuló mellső fekvőtámaszból indítva karhajlítást- és nyújtást végez. A törzs feszes, egyenes tartását a karnyújtás- és karhajlítás ideje alatt is meg kell tartani, a fej nem lóghat. A karhajlítás addig történik, amíg a felkar vízszintes helyzetbe nem kerül.

Értékelés: a szünet nélküli szabályosan végrehajtott ismétlések száma.

Fiúk és lányok eredményeinek átszámítása pontszámmá: a Mellékletben.

2. A tanulók minősítése a feladatokban elért összes pontszám alapján

<i>Elért összes pontszám</i>	<i>Minősítés</i>
0 – 11	igen gyenge
12 – 22	Gyenge
23 – 33	Elfogadható
34 – 43	Közepes
43 – 52	Jó
53 – 63	Kiváló

+ 1 feladat

Cooper-teszt /acrob állóképesség mérése/

- 12 percig futás/gyaloglás (m)
- értékelés: a 12 perc alatt megtett távolság (=m) átszámítása pontértékké

XI. TANESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK

A tananyag tanulók által való *feldolgozását*, a segítő *szemléltetést*, valamint a tanulói *tevékenységet* a tantermekben és a szaktantermekben számos *oktatástechnikai alapfelszerelés* és taneszköz szolgálja. A tanórai oktató és nevelőmunkát segítő taneszközök, bemutató tárgyak, szemléltető és információhordozó eszközök jegyzéke fontos tárgyi feltétel a helyi tanterv megvalósításához.

1. A taneszközök és tankönyvek kiválasztásának elvei

Az iskolai oktatás keretében számos taneszköz és szemléltető felszerelés segíti a diákok tanulását. A *nyomtatott taneszközön* (tankönyvek, munkáltató kiadványok, feladatlapok, albumok, szótárak, fogalomtárak, lexikonok, stb.) kívül az egyes tantárgyak követelményeinek elsajátításához más, esetenként rendkívül *eltérő taneszközökre* is szükség van (szemléltető és készségfejlesztő eszközök, írószerek, füzetek, bemutató tablók, oktatástechnikai és elektronikus berendezések, stb.)

Iskolánkban a nevelő-oktató munka során a pedagógusok olyan tankönyveket, taneszközöket használnak, amelyek *célszerűek, azaz érthetően, rendszerezhető áttekinthetőséggel és szemléletességgel* segítik a tanulók megértési és elsajátítási folyamatát. Az iskola arra törekszik, hogy saját költségvetési keretéből, illetve más támogatásokból egyre több jól használható taneszközt szerezzen be a szertárak számára, valamint igényesen bővítse az iskolai könyvtárat.

Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges *kötelező tanulói taneszközöket* a szakmai munkaközösségek határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján. A taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat kell figyelembe venni:

- A taneszköz feleljen meg a helyi tanterv *követelményeinek*,
- Előnyben kell részesíteni azokat az eszközöket, amelyek több tanéven keresztül *tartósan használhatóak*. (kísérleti és szemléltető eszközök, tartós tankönyvek, audio– vizuális oktatástechnikai berendezések, stb.)
- Új taneszközt az oktatás minőségét *lényegesen javító* esetben vezetünk be.
- A *tanulók* személyesen használt *tanszereiről* a szülőket előző tanév végén tájékoztatjuk. Az egyes osztályok szülői munkaközösségei, valamint a Szülői Választmány – a vonatkozó jogszabálynak megfelelően – korlátozhatja véleményével az *egy tanulóra eső költségek mértékét*. A taneszközök beszerzése a tanév kezdetéig a szülők kötelessége, a tankönyvek megrendelését és kiosztását azonban az iskola megbízottja elvégzi.

A tanulók számára a legfontosabb taneszközök az otthon is használható *tankönyvek*. A **tankönyvek kiválasztására** iskolánk nagy hangsúlyt helyez, csak olyan könyveket használunk a tananyag feldolgozásához, amelyeket a közoktatási miniszter hivatalosan *tanönyvvé nyilvánított*. Az alkalmazott *tankönyveknek* meg kell felelniük az alábbi követelményeknek:

- A tananyag közlése *didaktikailag jól szerkesztett* és rendszerezett,
- *stílusa, nyelvezete* (kifejezések, mondatfordulatok) alkalmazkodik az adott tanulói korosztály *életkori* jellemzőihez,
- az ismeretközlés *lényegkiemelő jelzésekkel* történik (kurzív, vastag szedés),
- módszertanilag jól felépített *ismétlő kérdéseket* és *összefoglaló részeket* tartalmaz,
- tájékoztat a tananyaghoz kapcsolódó *gyakorlati vonatkozásokról*,
érdekességekről,
- megfelelő *kép és ábraanyaggal* rendelkezik,

kivitelezése: esztétikuma, minősége megfelelő.

XII. A PROGRAM MÓDOSÍTÁSA,ÉRVÉNYESSÉGE,NYILVÁNOSSÁGA

1. A pedagógiai program érvényességi ideje, értékelése, felülvizsgálata

A Budavári Általános Iskola 2007. szeptember 1. napjától szervezi nevelő és oktató munkáját e pedagógia program alapján. Érvényességi ideje 4 tanévre, azaz 2011. augusztus 31. napjáig szól.

A pedagógiai programban megfogalmazott célok és a feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja. A szakmai munkaközösségek minden tanév végén *írásban értékelik* a program általános céljainak és követelményeinek a megvalósulását.

A 2011/2012. tanév során a nevelőtestületnek el kell végeznie a pedagógiai program teljes – minden fejezetre kiterjedő – felülvizsgálatát, értékelését, és a minőségbiztosítási tapasztalatok alapján szükség esetén a programot módosítani kell.

2. A pedagógiai program módosítása és nyilvánossága

A pedagógiai program módosítására *javaslatot tehet*: az iskola igazgatója; a nevelőtestület bármely tagja; a szakmai munkaközösségek; az iskolaszék; a szülői munkaközösség; az iskola fenntartója. A tanulók a pedagógiai program módosítását az iskolaszék diák-önkormányzati képviselői útján az iskolaszéknek javasolhatják. Módosított pedagógiai programot a jóváhagyást követő tanév szeptember első napjától kell bevezetni.

A pedagógiai program módosítását az intézményvezető terjeszti elő, a *nevelőtestület fogadja el*, és az a **fenntartó jóváhagyásával** válik érvényessé.

Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető. A pedagógiai program 1 – 1 példánya a következő helyeken található és tekinthető meg:

- fenntartónál,
- az iskola könyvtárában,
- a tanári szobában;
- az igazgatónál,
- az iskola honlapján.

XII. A PEDAGÓGIAI PROGRAM ELFOGADÁSA ÉS JÓVÁHAGYÁSA

A Budavári Általános Iskola Pedagógiai programjának módosítását az *iskolai diákönkormányzat* 2010. november 29-én elfogadásra javasolta.

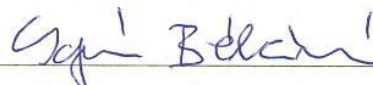
Budapest, 2010. november 29.

Koncz Edina
diákönkormányzat vezetője

A Budavári Általános Iskola Pedagógiai programjának módosítását az **Iskolaszék** megbízása alapján 2010. november 29-én elfogadásra javasolta.

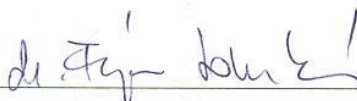
Budapest, 2010. november 29.

Csapó Béláné,
az Iskolaszék elnöke

A Pedagógia programot a *nevelőtestület* a 2010. november 29-én tartott értekezletén megvitatta és elfogadta.

Budapest, 2010. november 29.

Dr. Fejér Lászlóné
Igazgató

A Budavári Általános Iskola pedagógiai programjának általános eljárástól eltérő módosításához a **Budavári Önkormányzat Kulturális, Oktatási és Sport Bizottság** 2010. év december hó 14. napján tartott ülésén hozzájárult. (1993.évi LXXIX. tv. Módosító 2010. évi LXXI. tv. 5.§.(2) alapján.)

Budapest, 2010. december 14.

Dr. Deák Ferenc sk.

Jegyző

1. MELLÉKLET: Tanulók fizikai erő felmérésének értékelései

Helyből távolugrás: z alsó végtag dinamikus erejének mérése

Az alsó végtag dinamikus erejének mérése

Fiúk eredményének átszámítása pontszámmá: (4 próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	Évfolyam							
1	1.00	1.10	1.23	1.34	1.45	1.55	1.64	1.72
2	1.03	1.13	1.26	1.37	1.48	1.58	1.67	1.75
3	1.06	1.16	1.29	1.40	1.51	1.61	1.70	1.78
4	1.09	1.19	1.30	1.43	1.54	1.64	1.73	1.81
5	1.12	1.22	1.34	1.46	1.57	1.67	1.76	1.84
6	1.15	1.25	1.37	1.49	1.60	1.70	1.79	1.87
7	1.18	1.28	1.40	1.52	1.63	1.73	1.82	1.90
8	1.21	1.31	1.44	1.55	1.66	1.76	1.85	1.93
9	1.24	1.34	1.47	1.58	1.69	1.79	1.88	1.96
10	1.27	1.37	1.50	1.61	1.72	1.82	1.91	1.99
11	1.30	1.40	1.53	1.64	1.75	1.85	1.94	2.02
12	1.33	1.43	1.56	1.67	1.78	1.88	1.97	2.05
13	1.36	1.45	1.59	1.70	1.81	1.91	2.00	2.08
14	1.39	1.48	1.62	1.73	1.84	1.94	2.03	2.11
15	1.42	1.52	1.65	1.76	1.87	1.97	2.06	2.14
16	1.45	1.56	1.68	1.79	1.90	2.00	2.09	2.17
17	1.48	1.58	1.72	1.82	1.93	2.03	2.12	2.20
18	1.51	1.62	1.76	1.85	1.97	2.07	2.16	2.24
19	1.54	1.66	1.80	1.89	2.01	2.11	2.20	2.28
20	1.57	1.70	1.84	1.94	2.05	2.15	2.24	2.32
21	1.61	1.74	1.87	1.98	2.09	2.19	2.28	2.36

Lányok eredményének átszámítása pontszámmá: (4 próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	Évfolyam							
1	0.97	1.08	1.17	1.24	1.31	1.38	1.43	1.47
2	1.00	1.11	1.20	1.27	1.34	1.41	1.45	1.50
3	1.03	1.14	1.23	1.30	1.37	1.44	1.48	1.53
4	1.06	1.17	1.26	1.34	1.40	1.47	1.51	1.56
5	1.09	1.20	1.29	1.38	1.43	1.50	1.54	1.59
6	1.12	1.23	1.32	1.41	1.45	1.53	1.57	1.62
7	1.15	1.26	1.35	1.44	1.48	1.56	1.60	1.65
8	1.19	1.29	1.38	1.47	1.51	1.59	1.63	1.68
9	1.22	1.32	1.41	1.50	1.54	1.62	1.66	1.71
10	1.25	1.35	1.44	1.53	1.57	1.65	1.69	1.74
11	1.29	1.38	1.48	1.56	1.60	1.68	1.72	1.77
12	1.32	1.41	1.50	1.59	1.63	1.71	1.74	1.80
13	1.35	1.44	1.53	1.62	1.66	1.74	1.77	1.84
14	1.39	1.48	1.57	1.65	1.69	1.77	1.80	1.87
15	1.41	1.50	1.60	1.68	1.72	1.80	1.83	1.90
16	1.44	1.53	1.64	1.71	1.76	1.84	1.87	1.94
17	1.47	1.57	1.67	1.74	1.80	1.87	1.91	1.98
18	1.50	1.60	1.70	1.77	1.84	1.90	1.95	2.02
19	1.54	1.64	1.74	1.80	1.88	1.94	1.99	2.05
20	1.57	1.68	1.78	1.84	1.92	1.98	2.03	2.08
21	1.61	1.72	1.81	1.88	1.96	2.02	2.07	2.11

2. Hason fekvésből törzsemelés és leengedés folyamatosan:

Fiúk elért eredményeinek átszámítása pontszámmá: (4 próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
1	20	22	24	26	28	30	32	34
2	24	26	28	30	32	34	36	38
3	28	30	32	34	36	38	40	42
4	32	34	36	38	40	42	44	46
5	36	38	40	42	44	46	48	50
6	40	42	44	46	48	50	52	54
7	44	46	48	50	52	54	56	58
8	48	50	52	54	56	58	60	62
9	52	54	56	58	60	62	64	66
10	56	58	60	62	64	66	68	70
11	60	62	64	66	68	70	72	74
12	64	66	68	70	72	74	76	78
13	68	70	72	74	76	78	80	82
14	72	74	76	78	80	82	84	86

Lányok elért eredményeinek átszámítása pontszámmá: (4 próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
1	16	19	22	25	28	29	30	32
2	20	23	24	29	32	33	34	36
3	24	27	28	33	36	37	38	40
4	28	31	32	37	40	41	42	44
5	32	35	36	41	44	45	46	48
6	36	39	40	45	48	49	50	52
7	40	43	44	49	52	53	54	56
8	44	47	48	53	56	57	58	60
9	48	51	51	57	60	61	62	64
10	52	55	56	61	64	65	66	68
11	56	59	60	65	68	69	70	72
12	60	63	64	69	72	73	74	76
13	64	67	68	73	76	77	78	80
14	68	71	74	77	80	82	83	84

3. Hanyattfekvésből felülés térdérintéssel folyamatosan:

Füük elért eredményeinek átszámítása pontszámmá: (4 próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
1	25	28	31	34	36	38	40	42

2	30	33	36	39	41	43	45	47
3	35	38	41	44	46	48	50	52
4	40	43	46	49	51	53	55	57
5	45	48	51	54	56	58	60	62
6	50	53	56	59	61	63	65	67
7	55	58	61	64	66	68	70	72
8	60	63	66	69	71	73	75	78
9	65	68	71	74	76	78	80	82
10	70	73	76	79	81	83	85	87
11	75	78	81	84	86	88	90	92
12	80	83	86	89	91	93	95	97
13	85	88	91	94	96	98	100	102
14	90	93	96	98	100	102	104	106

Lányok elért eredményeinek átszámítása pontszámmá: (4 próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
1	20	23	26	29	32	34	36	38
2	25	28	31	34	36	38	40	42
3	30	33	36	39	41	43	45	47
4	35	38	41	44	46	48	50	52
5	40	43	46	49	51	53	55	57
6	45	48	51	54	56	58	60	62
7	50	53	56	59	61	63	65	67
8	55	58	61	64	66	68	70	72
9	60	63	66	69	71	73	75	77
10	65	68	71	74	76	78	80	82
11	70	73	76	79	81	83	85	87
12	75	78	81	84	86	88	90	92
13	80	83	86	89	91	93	95	97
14	85	88	91	94	96	98	100	102

4. Fekvőtámaszban karhajlítás- és nyújtás folyamatosan:

Fiúk elért eredményeinek átszámítása pontszámmá: (4 motorikus próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
-----------------	----	----	----	----	----	----	----	----

	évfolyam							
1	5	7	9	11	13	15	17	19
2	7	9	11	13	15	17	19	21
3	9	11	13	15	17	19	21	23
4	11	13	15	17	19	21	23	25
5	13	15	17	19	21	23	25	27
6	15	17	19	21	23	25	27	29
7	17	19	21	23	25	27	29	31
8	19	21	23	25	27	29	31	33
9	21	23	25	27	29	31	33	35
10	23	25	27	29	31	33	35	37
11	25	27	29	31	33	35	37	39
12	26	28	30	32	34	36	38	40
13	27	29	31	33	35	37	39	41
14	28	30	32	34	36	38	40	42

Lányok elért eredményeinek átszámítása pontszámmá: (4 próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
1	1	1	2	2	3	4	5	6
2	1	2	2	3	4	5	6	7
3	2	2	3	4	5	6	7	8
4	2	3	4	5	6	7	8	9
5	3	4	5	6	7	8	9	10
6	4	5	6	7	8	9	10	11
7	5	6	7	8	9	10	11	12
8	6	7	8	9	10	11	12	13
9	7	8	9	10	11	12	13	14
10	8	9	10	11	12	13	14	15
11	9	10	11	12	13	14	15	16
12	10	11	12	13	14	15	16	17
13	11	12	13	14	15	16	17	18
14	12	13	14	15	16	17	18	19

2. MELLÉKLET: Taneszközök tagozatonként, tantárgyanként

1. Az iskolai nevelő-oktató munkát segítő szemléltetést, valamint a tanulók tevékenykedtetését **az osztálytermekben és a szaktantermekben** az alábbi alapfelszerelések és eszközök szolgálják: írásvetítő, diavetítő, fali vetítővászon, televízió, videó lejátszó, projektor, kazettás magnetofon, CD lejátszó.

2. Az **alsó tagozatos magyar nyelv és irodalom** tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Képek, betűkártyák, szótagkártyák.
- Hívóképek.
- Írott és nyomtatott ABC. (falikép)
- Kis és nagybetűs nyomtatott ABC. (falikép)
- Betűsín.
- Írott kis és nagy ABC.
- Bábok (10 db)
- Helyesírási szabályzat és szótár (10db)
- Fali tablók:
 - Hangtani ismeretek
 - Szavak alakja, jelentése
 - A szó
 - A mondat
 - Igék
- Gyermeklexikon (10 db).
- Szólások, közmondások könyve.

3. Az alsó tagozatos **matematika** tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Űrmértékek (cl, dl, l).
- Demonstrációs óra.
- Táblai vonalzó.
- Táblai körző.
- Számkártyák (1-1000-ig).
- Logikai készlet
- Kéttányéros mérleg és súlysorozat.
- Hőmérő.
- Színes rudak.

4. Az alsó tagozatos **környezetismeret** tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Az idő (oktatótábla).
- Iskolai iránytű.
- Magyarország domborzati térképe.
- Magyarország közigazgatási térképe a megyecímerekkel.
- Szobai hőmérő.
- Borszeszégő.
- Domborított földgömb.
- Tanulói kísérleti dobozok (8db).
- Ásványok
- Videokazetták:
 - Életközösségek I.
 - Életközösségek II.
 - Életközösségek III.
 - Életközösségek IV.
 - Dunántúli középhegység.
 - Dunántúli dombvidék.
 - Alpokalján.

5. Az alsó tagozatos **ének-zene** tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Ritmus eszközök: triangulum, xilofon, kisdob.
- Zenehallgatási anyagok hangkazettán vagy CD-n:
 - Magyar népzenei anyag.
 - Gyermekdalok.
 - Himnusz.
 - Szózat.
 - Magyar és rokon népek dalai.
 - Cselekményes zenék - nőikar, férfikar, vegyeskar.
 - Iskolai ünnepek újabb dalai.
 - Európai népdalok.
 - Egyházi énekek.
 - Jeles napok, ünnepkörök dalai.
 - Kórusművek, műzenei szemelvények.

6. Az alsó tagozatos **rajz** tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Diapozitívek:
 - Steindl Imre: Országház.
 - Kispaládi parasztház.
 - Thököly vár - Késmárk.
 - Medgyessy Ferenc: Anyaság.
 - Kolzsvári testvérek: Szt. György szobra.
 - Kovács Margit: Szamaras, Sámson dombormű.
 - Szőnyi István: Este.
 - Csontváry Kosztka Tivadar: Mária kútja.
 - Pabló Picasso: Maia arcképe.
 - Ferenczy Noémi: Noé bárkája - gobelin.
 - Cifraszűr, bölcső, csengős népi játék.
 - Hollókői ház.
 - Füstös konyha.
 - Matyó tisztaszoba.
 - Mai lakóház külső és belső képe.
 - Árva vára.
 - Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum.
 - Schaár Erzsébet: Kirakat.
 - Albrecht Dürer: Nyúl, Önarckép - ezüstvessző rajz, Hónapok - Berry herceg óraskönyvéből.
 - Eugène Delacroix: Villámtól megriadt ló.
 - Paul Cézanne: Csendélet.
 - Ferenczy Károly: Festőnő.
 - Fényes Adolf: Testvérek.
 - Vasziliy Kandinszkij: Festmény három folttal.
 - Bálint Endre: Vándorlegény útra kél,
 - Ember alakú butella.
 - Kerített ház - Pityerszer.
 - Botpaládi ház.
 - Faragott, festett, oromzatos ház - Hegyhátszentpéter.
 - Hősök tere.
 - Vajdahunyad vára.
 - Makovecz Imre: Sárospataki Művelődési Ház.
 - Ligeti Miklós: Anonymus.
 - Ferenczy Béni: Bem érem.
 - Götz János: Szarvas.
 - Cseh László: Táncolók.
 - Michelangelo: Ádám teremtése.
 - Ferenczy Károly: Október.
 - Fényes Adolf: Babfejtők.
 - Koszta József: Tányértörölgetők.
 - Glatz Osztkár: Birkózók,
 - Kapatisztító, kunsági gyapjú hímzés, hímes tojás, mézeskalács báb.
 - aratókorsó, tálak, miskakancsó.
 - Magyar koronázási jelvények.

7. Az alsó tagozatos **technika** tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Olló, kés, vonalzó (40 db).
- Építőkocka (műanyag).
- véső, fűrés, reszelő, fűrő.

8. Az alsó tagozatos **testnevelés** tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Síp.
- Gumilabda (20 db).
- Babzsák (20 db).
- Ugrókötél (20 db).

- Kislabda (20 db).
- Tornapad (3 db).
- Tornaszámolyok (6 db).
- Medicinlabda (10 db).
- Karika (20 db).
- Jelzőszalagok (10 db).
- Ugrószekrény (1 db).
- Dobbantó (1 db).
- Tornaszőnyeg (4 db).
- Bordásfal (10 db).
- Mászókötel (5 db).
- Mérőszalag (1 db).

9. A *felső tagozatos magyar nyelv és irodalom* tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Írói arcképsorozat (2 db).
- Magyar értelmező szótár (5 db).
- Szinonima szótár (5 db).
- Helyesírási tanácsadó szótár (5 db).
- Életrajzi lexikon (1 db).
- Helyesírási szabályzat és szótár (10 db).
- Videofilmek:
 - Egri csillagok
 - Mikszáth : Szent Péter esernyője
 - Egy magyar nábob
 - Kárpáti Zoltán
 - Nagy László
 - József Attila versei és kortársai
 - Sütő András
 - Szórákaténusz I-II.
 - A felvilágosodás költői
 - Ady Endre
 - Gogol: A revizor
 - Babits Mihály
 - Latinovits: verset mondok
 - Arany János válogatás
 - Arany János: Toldi
 - Pilinszky János portré
- Weöres Sándor portré
- Arany János: A walesi bárdok
- Petőfi S.: A helység kalapácsa
- Illyés Gyula életútja
- Moliere: Képzelt beteg
- Csokonai: Tartózkodó kérelem
- Fekete gyémántok
- Könyv:
 - Népmesegyűjtemények (10 db).
 - O. Nagy Gábor: Magyar szólások és közmondások (5 db).
 - Gabnai Katalin: Drámajátékok (3 db).
 - Montágh Imre: Mondjam vagy mutassam (1 db).
 - Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk (15 db).
 - Gárdonyi Géza: Egri csillagok (20 db).
 - Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője (5 db).
 - Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig (15 db).

10. A *történelem* tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Falitérkép:
 - Az ókori Kelet.
 - Az ókori Görögország.
 - A Római Birodalom.
 - Magyarország X-XI. sz.
 - A magyar népvándorlás és a honfoglalás.
- Európa Nagy Károly korában.
- Magyarország a korai feudalizmus idején.
- A feudális Magyarország a XIII. sz. közepétől a XV. sz. elejéig.
- Magyarország 1526-1606.

- Európa a XIV-XV. században.
- A feudális Magyarország a XV. században.
- Magyarország a XVII. században.
- Európa a XVII. század közepén.
- Európa a XVIII. század végén.
- A Föld népei a XVI-XVIII. században.
- Az 1848/49-es szabadságharc.
- Európa a XIX. század második felében.
- Videokazetta:
 - Magyar ereklyék
 - Alattvalók és királyok
 - Magyarok elődeiről és a Honfoglalásról
 - Pusztaszer üzenete
 - Az 1956-os forradalom I-II.
 - Hitler -dokumentumfilm
 - Az ókori Egyiptom
- Európa a XIX. században.
- Európa 1815-1849.
- Európa az I. világháború idején.
- A gyarmati rendszer 1830-1914.
- Az Osztrák - Magyar Monarchia 1914-ben.
- A gyarmati rendszer felbomlása (1917-1975).
- A Tanácsköztársaság honvédő harcai.
- Európa a II. világháború idején.
- Hazánk felszabadulása.
- Az ókori Görögország.
- Az ókori Róma.
- Európa 1642-1800
- Európa 1340-1600
- A népvándorlás kora
- A korai középkor
- A sörpuccs és Hitler
- A tőzsde
- Németek a világháborúban

Egyéb: Diapozitív sorozat az általános iskolai történelem tanításához (5-8. évf.)

Transzparens sorozat az általános iskolai történelem tanításhoz (5-8.)

Tanulói egységcsomag 5. osztály

11. Az *angol nyelv* tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Chatterbox 1., 2., 3. (tankönyv, munkafüzet, hangkazetta, tesztek)
- New Project 1., 2., 3. (tankönyv, munkafüzet, hangkazetta).

12. A *német nyelv* tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Deutschmobil 1. (tankönyv, munkafüzet, hangkazetta)
- Deutschmobil II. (tankönyv, munkafüzet, hangkazetta).
- Németország (falitérkép).

13. A felső tagozatos *matematika* tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Táblai körző fa (2 db).
- Táblai vonalzó 45⁰-os fából (2 db).
- Táblai vonalzó 60⁰-os fából (1 db).
- Táblai szögmérő fából (5 db).
- Nagy matematikusok arcképei (5 db).
- Kétkaros mérleg és súlysorozat.
- Űrmérték sorozat.
- Mértékegységek (falikép)
- Szétszedhető dm³

- Műanyag henger.
- Műanyag kúp.
- Műanyag ötszög alapú hasáb.

14. Az *informatika* tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Pentium típusú számítógép (15 db).
- Monitor (SVGA) (15 db).
- Billentyűzet (15 db).
- Egér (15 db).
- CD meghajtó 40x (3 db)
- Projektor (1 db).
- Modem (1 db).
- Tintasugaras nyomtató (1 db).

15. A *természetismeret és a földrajz* tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- 5-8. osztályos diafilm sorozat a földrajz tanításához.
- 5-8. osztályos írásvetítőfólia-sorozat a környezetismeret és a földrajz tanításához.
- Kőzetgyűjtemény.
- 5-8. osztályos táblai vaktérképsorozat.
- Hőmérő (15 db).
- Iránytű (15 db).
- Magyarország térképe (falitérkép).
- A Föld domborzata (falitérkép).
- Földgömb (3 db).
- Afrika domborzata és vizei (falitérkép).
- Afrika domborzata (falitérkép).
- Ausztrália és Új-Zéland domborzata (falitérkép).
- Észak-Amerika, Dél-Amerika domborzata és vizei (falitérkép).
- Ázsia domborzata és vizei (falitérkép).
- Európa domborzata és vizei (falitérkép).
- Európa országai (falitérkép).
- Észak-Európa (falitérkép).
- Kelet-Európa (falitérkép).
- Ázsia domborzata (falitérkép).
- Közép Európa (falitérkép).

Videó filmek:

A megsebzett bolygó I-XIII.
 Földrajz I.
 Másfél millió lépés Magyarországon I-III.
 A világ tetején: Róma, Hongkong
 Tornádó, lavina, földrengés
 A jég munkája
 Ázsia
 Honnan tudjuk, hogy mozog a föld
 Óceánok és tengerek

16. A *fizika* tanítását segítő felszerelések és taneszközök.

- Írásvetítő fólia-sorozat (fizika 6-8. osztály).
- Mágneses rúdpar fatokban.
- Táblai mágnes 25 mm-es.
- SI mértéktáblázat (falikép).
- Mágneses készlet (komplett).
- Lejtőmodell
- Mikola-cső (10 db).
- Mechanikai eszközkészlet II.
- Nyomás, súrlódás vizsgálatára alkalmas eszközkészlet (4 db).
- Rugós erőmérő (25 db).
- Kétkarú emelő (3 db).

- Karos mérleg, súlysorozattal (5 db).
- Hőmérő.
- Hőtágulást bemutató tanári eszközkészlet (1 db).
- Kétütemű motorminta (1 db).
- Négyütemű motorminta (1 db).
- Áramátalakító (1 db).
- Csengő reduktor (20 db).
- Dugaszos ellenállásszekrény (1 db).
- Generátor minta (1 db).
- Elektromotor és generátor (4 db).
- Elektrovaria (tanári bemutató eszközkészlet) (1 db).
- Transzformátor modell (1 db).
- Mérőműszer (Voltax) (20 db).
- Tanulókísérleti eszközkészlet áramkörök létrehozására (20 db).
- Sztatikus elektromosságot létrehozó eszközkészlet
- Optikai pad (lencsékkel, tükrökkel) (2 db).
- Prizmatartó (1 db).
- Tanulókísérleti eszközkészlet a fény vizsgálatára (5 db).

Videófilmek:

Fizikai kísérletek

Fizika 3.

Elektromosság és mágnesesség

Képes fizika 6.osztály

Mechanika I.

Hő, optika, hullámok és hangok

17. A biológia tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Diapozitívek az 5-8. osztályos biológia tanításához.
- Metszettároló.
- Mikroszkópizáló.
- Lámpa.
- Szilvafa virága (modell).
- Burgonya virága (modell).
- Sertés koponya.
- Juh koponya.
- Madár csontváz.
- Emlős csontváz.
- Láb típusok.
- Sertés koponya.
- Hal (csontváz).
- Béka (csontváz).
- F ürge gyík (csontváz).
- Az emberi bőr (bőrmetszet).
- Emberi csontváz.
- Csípőcsont.
- Csövescsont.
- Koponya.
- Emberi torzó.
- Szív-modell.
- Szem (modell).

Videó filmek:

Magyarország állatvilága I-X.

Az emberi test I-VIII.

Biológia I.

Vizek és vízpartok élővilága, az erdő és az ember

Az állatok viselkedése

Belső világunk I-VI.

Ki viszi át a szerelmet I-II.

Biológia VIII. osztály

Kobra kígyók

A parlagfű

Ausztrália élővilága

Afrikai elefántok

Kalandozás a tengerek mélyén

A trópusi esőerdő világa

Afrika állatai

Drogprogram

Az AIDS ábc-je

Élet egy csepp vízben

Az első figyelmeztető jelek

(drog)

Mi az igazság a dohányzásról

18. A kémia tanítását segítő felszerelések és taneszközök

- Kémcső (50 db).
- Főzőpohár (25 db).

- Óraüveg (10 db).
- Borseszéggő (10 db).
- Kémcsőfogó (10 db).
- Vasháromláb (8 db).
- Vízbontó készülék (1 db).
- Kalotta molekulamodell (1 garnitúra).
- Pálcika modell (1 garnitúra).
- Falitáblák:
 - Periodusos rendszer
- Oktatótáblák:
 - Fémek reakciói vízzel
 - Fémek reakciói savval
 - Sav-bázis reakció
- Közömbösítés
- Videokazetták:
 - Kémia I-IX.
 - Kémia VII. osztály
 - Atom feltárul
 - Munkába állnak a molekuláris gépek
 - Tím földgyártás
 - Látványos kísérletek I-III.
- Írásvetítő transzparens sorozat a 7. és 8. osztályos kémia tanításához (1 db).

19. Az **ének-zene** tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Pianó.
- A kerettantervben szereplő zenehallgatási anyag hangkazettán vagy CD lemezen.
- Tánc típusok.
- Jeles napok népszokásai.
- Ritmuskészséget fejlesztő hangszerek, eszközök.

20. A felső tagozatos **rajz** tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Műanyag, átlátszó hengerek, gúlák.
- Táblai körző (fém hegyű).
- 60⁰-os táblai vonalzó.
- 45⁰-os táblai vonalzó.
- 100 cm-es táblai vonalzó.
- Táblai szögmérő.
- Műanyag, átlátszó kocka, téglák.
- Demonstrációs testek (fa).

21. A felső tagozatos **technika** tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Fareszelő lapos 25x200 (15 db).
- Fareszelő gömbölyű 10x200 (15 db).
- Fareszelő félgömbölyű 25x200(15db).
- Vasreszelő lapos 25x200 (15 db).
- Vasreszelő gömbölyű 10x200 (15 db).
- Vasreszelő félgömbölyű 25x20(15db).
- Kalapács 15-20 dekás (15 db).
- Csípőfogó, gömbölyűcsőrű fogó (15-15 db).
- Fafűrész (illesztő), vasfűrész (10-10db).
- Kézi fúró (amerikáner) (1 db).
- Lemezvágo olló (10 db).
- Asztali fúrógép (állványos) (1 db).
- LEGO-DACTA építőkészlet (4 db).

22. A felső tagozatos *testnevelés* tanítását segítő felszerelések és taneszközök

- Ugródomb (1 db).
- Magasugrómérce fém (1 pár).
- Magasugróléc (1 db).
- Maroklabda (10 db).
- Súlygolyó 3 kg (1 db).
- Súlygolyó 4 kg (1 db).
- Tornaszekrény (1 db).
- Gyűrű (1 db).
- Dobbantó (1 db).
- Tornaszámoly (4 db).
- Medicinlabdák (10 db).
- Ugráló kötél (20 db).
- Kézi súlyzók (10 db).
- Mászókötel (5 db).
- Kosárlabda (15 db).
- Kézilabda (5 db).